

Landsmøde

Operativ behandling af
prostatakræft

Kræftrehabilitering

Nr. 1 februar 2015

PROPA NYT udgives af Prostata-kræftforeningen.
Adresseændringer, eventuel udmeldelse eller afmelding af PROPA NYT bedes meddelt til Sekretariatet, Jernbanegade 23 B, 4000 Roskilde, tlf. 33 12 78 28, e-mail: sekretariat@propa.dk

Redaktion:

Werner Klinth Jensen (ansv.red.)
 Klosterengen 89, 4000 Roskilde
 tlf. 46 37 12 56
 e-mail: wkj@adslhome.dk
 Birthe Olsen, Maglekæret 20 B,
 2680 Solrød Strand,
 tlf. 56 87 08 34 / 60 71 74 26
 e-mail: bo@propa.dk

Næste blad udkommer

den 1. juni 2015

Stof til juni-bladet 2015 bedes sendt til Werner Klinth Jensen senest den 10. april 2015.
 På www.propa.dk kan medlemmer se tidligere numre af PROPA NYT

Fotos: Jørgen Jørgensen Fotografi © m.fl.
 Grafiker: Dorte Hansen
 Tryk: KLS Grafisk Hus
 Oplag: 4.500

Redaktionelle retningslinier

Redaktionen forsøger efter bedste evne at finde frem til stof, der har en bred interesse for PROPAs medlemmer og interessenter. Redaktionen påtager sig ikke ansvar for de i artiklerne foreslåede behandlinger m.m.

Redaktionen forbeholder sig ret til at udelade eller udskyde indsendte indlæg eller foreslå ændringer til disse, ligesom redaktionen i visse tilfælde påfører bemærkninger til artiklerne.

Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte indlæg – og evt. foretage hensigtsmæssige redaktionelle ændringer – bl.a. af hensyn til ensartethed i opsætning, valg af sprogbrug m.m.

Vesentlige ændringer vil dog altid ske i samråd med artiklens forfatter inden optagelse i PROPA NYT

Indhold

3 Lysere tider i vente

4 Landsmøde på Radisson Blu Scandinavia den 18. april 2015

8 Uddrag af PROPAs aktiviteter i 2014

9 Få fingeren frem

10 En guide til Mit PROPA

12 Operativ behandling af prostatakræft

15 Hvad er palliativ behandling

16 Kræftrehabilitering

18 Den Nationale Prostatakræftdag 2014 i Norge

19 Ny behandling af prostatakræft uden tab af potens

20 Elektriske stråler tog kræftknuderne i prostata

21 Screening for prostatakræft kan og skal forbedres

22 Sønderjyske har gjort det igen

23 Kort nyt

24 Kort mødeoversigt

26 Mødekalender

33 Prostatakræftforeningen PROPA Landsbestyrelse og suppleanter

33 Regionsbestyrelser og lokalgrupper

35 Udvalg

Forsidebillede:

Træning i Center for Kræft og Sundhed i København – se side 16

Foto: Jørgen Jørgensen ©

Lysere tider i vente

Af K.B. Madsen
Landsformand for PROPA
Foto: Sara Skytte

I 2015 har PROPA eksisteret i 15 år. Foreningen blev startet i maj 2000, hvor ca. 60 prostatakræftramte mænd samledes til stiftende generalforsamling i Odense. Den nu afgangende regionsformand i Nordjylland, Poul Erik Christensen, husker foreningens første år som økonomisk svære år, men med en helt speciel pionerstemning omkring dens virke.

De 60 medlemmer er i mellemtiden blevet til 3500, og foreningen er nu den største kræftpatientforening i Danmark. Kendskabet til sygdommen hos såvel almenheden som hos de praktiserende læger er meget større i dag end for 15 år siden. I første nummer af PROPA NYT anføres således, at kun 8-10 % af de diagnosticerede patienter (ca. 1500) kunne modtage en helbredende behandling! Situationen er væsentlig bedre i dag.

Meget store fremskridt er sket i de 15 år – både hvad angår den almene viden om sygdommen, forståelsen af dens kompleksitet og i de tilgængelige behandlingsmetoder. Der forskes overalt i verden inden for området, og de vigtigste resultater af denne forskning er da også implementeret i Danmark – som sædvanlig med en god forsinkelse på grund af de mange led, der skal godkende ibrugtagningen af nye lægemidler.

I 2000 var de allerførste prostatakraftoperationer foretaget og de første strålebehandlinger gennemført i Danmark. I dag opereres langt hovedparten af prostatakraftpatienterne med robot (se omtalen i dette blad) og strålebehandlingerne sker med meget avancerede, computerstyrede strålekanoner, der kan kompensere for eventuelle små forskydninger af prostataen under strålingen.

Kunne man ikke helbrede sygdommen ved hjælp af operation eller strålebehandling, var den eneste behandling kirurgisk fjernelse af testiklerne, hvilket kun kunne forsinke sygdommen lidt. I 2004 gennemførtes de første kemobehandlinger. Denne livsforlængende behandling er effektiv i de fleste tilfælde og anvendes fortsat.

Antihormonbehandling af avanceret prostatakræft har været anvendt som lindrende behandling i hele perioden med god virkning, men desværre også med de kendte, kedelige bivirkninger. Kombinationen af de to sidstnævnte metoder har for nylig vist sig i nogle tilfælde at have såvel en lindrende som en høj livsforlængende virkning (se PROPA NYT 2014 nr. 3).

I den seneste halvdel af perioden er der sket en voldsom udvikling i lægemidler til behandling af avanceret prostatakraft. Det er lægemidler, der både er sygdomslindrende, livsforlængende og livskvalitetsforbedrende. Desværre er de også dyre. Her er det dog vigtigt at bemærke, at totalomkostningen for samfundet er begrænset på grund af det relativt begrænsede antal af sygdomstilfælde, der skal behandles med disse lægemidler.

Selv om der i perioden har der været forsket intensivt overalt i verden for at finde metoder til sikker diagnosticering af prostatakraft på et så tidligt stade, at de aggressive kræftformer kan identificeres og behandles, er der først for nylig sket væsentlige fremskridt på området. Der sker således for øjeblikket en meget spændende udvikling, som i bedste fald måske vil muliggøre betydeligt sikrere diagnosticeringsmetoder inden for en overskuelig fremtid. Sammen med en fortsat udbredelse af kendskabet til sygdommen hos almenheden og til dens behandlingsmuligheder blandt de praktiserende læger, vil det utvivlsomt kunne føre til et fald i dødeligheden og en bedre livskvalitet hos behandlede patienter.

Nogle af disse spændende metoder kan du høre om på Landsmødet den 18. april i Aarhus! Alt i alt ser det ud til, at vi går en lysere fremtid i møde såvel hvad angår diagnosticering som behandling af den hyppigste kræftform blandt mænd.

PROPA afholder Landsmøde i Aarhus

PROPA
Prostatakræftforeningen

PROPA
Prostatakræftforeningen

PROPA
Prostatakræftforeningen

PROPA
Prostatakræftforeningen

Prostatakræftforbundet indkalder til ordinært Lørdag den 18. april 2015 Radisson Blu Scandinavia Hotel, Malmø

Obs! Indkaldelsen udsendes ikke pr. e-mail

I henhold til gældende vedtægter indkaldes til ordinært Landsmøde lørdag den 18. april 2015

09.00-09.30 Ankomst, registrering samt kaffe/te og rundstykke

09.30-09.35 Velkomst ved landsformand K.B. Madsen

09.35-11.30 Ordinært Landsmøde med følgende dagsorden:

1. Valg af dirigent, referent og stemmetællere.
2. Bestyrelsens beretning, herunder beretning for Prostatakræftfonden.
3. Fremlæggelse af årsrapport for det afsluttede regnskabsår med revisorernes påtegning til Landsmødets godkendelse. Eventuelle bemærkninger fra kritisk revisor. Årsrapporten vil være at finde på www.propa.dk primo april 2015.
4. Behandling af indkomne forslag. Forslag skal være foreningens sekretariat i hænde senest 4 uger før Landsmødet.
5. Fremlæggelse af aktivitetsplan og budget for indeværende regnskabsår, til orientering.
6. Vedtagelse af medlemskontingent for det kommende regnskabsår 2016 efter forslag fra Landsbestyrelsen.
7. Valg af bestyrelsesmedlemmer til Landsbestyrelsen.
8. Valg af første, anden, tredje og fjerde suppleant (oprykkende) til Landsbestyrelsen.
9. Valg af statsautoriseret eller registreret revisor.
10. Valg af et af foreningens medlemmer til kritisk revisor.
11. Eventuelt.

Ad. Pkt. 4 har Landsbestyrelsen følgende forslag til vedtægtsændringer:

Foreningens nuværende vedtægter kan findes på www.propa.dk under menupunktet "Om os".

I indledningens sidste linje slettes "*på landets sygehuse*"

§1, stk. 1. Domænenavn ændres fra "*prostatakraeft.dk*" til "*propa.dk*"

§3. Der tilføjes et nyt stk.3. "*Ægtepar og samlevende, hvor manden har eller har haft prostatakræft, kan tegne et familiemedlemsskab*".

§3, stk. 6. (tidl. Stk. 5). Ordlyden ændres til: "*Et familiemedlemsskab har to stemmer. Medlemmer, der er i familie med eller tilhører samme husstand, kan kun undtagelsesvis sidde i samme bestyrelse, udvalg eller tilsynsmyndighed*".

§3, stk. 10. (tidl. Stk. 9). Kontingentbetalte "*år*" ændres til "*periode*".

§6, stk. 2. I anden "bullit" slettes "*stk. 4*" samt ordet "*åbne*". I tredje bullit slettes "*stk. 5*".

§6, stk. 4. Teksten ændres til "*Indkaldelse til ordinært Landsmøde sker ved Landsbestyrelsens foranstaltning på foreningens hjemmeside senest 2 måneder før Landsmødets afholdelse og i årets første nummer af PROPAs NYT*".

§6. Tilføjes et nyt pkt. 13. "*En afgangende bestyrelses funktionsperiode ophører ved Landsmødets afslutning*".

§7, stk. 1. Ændres til: "*Foreningens overordnede ledelse varetages af Landsbestyrelsen, som består af 8-10 medlemmer, hvoraf 2-4 vælges af Landsmødet*".... – resten af stk. 1 uændret.

§7, stk. 2. Landsbestyrelsen konstituerer sig med formand og næstformand. "*Kasserer slettes*".

§7, stk. 14. Teksten ændres til: "*Landsbestyrelsen udpeger medlemmer til Prostatakræftfonden og fagråd, herunder medicinudvalg og kommunikationsudvalg. Antallet af medlemmer i råd og udvalg og overordnede arbejdsopgaver fastlægges af Landsbestyrelsen*".

§12, stk. 2. Teksten ændres til: "*Ved Foreningens opløsning skal foreningens aktiver overgå til Prostatakræftfonden*".

§13. Teksten ændres til: "*Nærværende vedtægter er vedtaget på det ordinære Landsmøde den 18. april 2015 og erstatter tidligere vedtægter af 6. maj 2000, ændret den 28. april 2001, den 5. april 2003, den 22. april 2006, den 24. marts 2007, den 23. april 2010, den 19. marts 2011, den 24. marts 2012 samt den 16. marts 2013*".

§14. Slettes

Foreningen PROPA Årsmødet Landsmøde 2015 2015 kl. 9.30-16.30 på Margrethepladsen 1, 8000 Aarhus C *brev til medlemmer – kun via e-mail*

den 18. april 2015 på Radisson Blu Scandinavia Hotel, med følgende dagsorden:

11.30-12.45	Frokost
12.45- 13.35	Læge, PhD, Lars Boesen, Urologisk afd. Roskilde / Urologisk forskningsenhed, Herlev: "MR skanning af prostata - Ny diagnostisk mulighed?"
13.35-14.25	Læge, PhD studerende, Kasper Drimer Berg, Copenhagen Prostate Cancer Center: "Aktiv overvågning - en behandlingsstrategi til lav-risiko prostatakæft"
14.25-14.55	Kaffepause
14.55-15.45	Professor Michael Borre, Aarhus Universitetshospital, Skejby: "Tid til nytænkning"
15.45-16.15	Eventuel uddeling af stipendier fra Prostatakæftfonden.
16.15-16.30	Afslutning ved landsformanden.
16.30-	Socialt samvær over et glas øl, vand eller vin.

Landsmøde 2015: Tilmelding og betaling:

Deltagelse i Landsmødet er gratis for medlemmer, for ikke-medlemmer koster det 200 kr. Ønsker man frokost, koster det 100 kr. pr. person for både medlemmer og ikke-medlemmer.

Tilmelding til landsmødet er nødvendig og sker, som hovedregel, via www.propa.dk, hvor Landsmødet findes under oversigten over "AKTIVITETER". Ved at klikke på "**Landsmøde**" under aktiviteter for april fremkommer program og tilmeldingsblanket, og der afsluttes med betaling for frokost og deltagergebyr for ikke-medlemmer.

Kvittering for tilmeldelse sendes automatisk med e-mail. Denne kvittering gælder som adgangskort til Landsmødet samt evt. frokost.

Såfremt tilmelding ikke kan foretages via hjemmesiden kan man alternativt kontakte sekretariatet på, tlf. nr. 33 12 78 28.

Betaling for frokost, i forbindelse med henvendelse til sekretariatet sker via netbank til Prostatakæftforeningen PROPA med angivelse af kortart 73 og kreditortnummer 85663143 eller ved overførsel til PROPA's bankkonto med reg.nr. 2268, kontonummer 54 98 710 362.

HUSK ved betaling at anføre navn, adresse og medlemsnummer samt antal deltagere til mødet og til frokosten.

Tilmelding til Landsmødet skal være sekretariatet i hænde senest fredag den 20. marts.

Bliver man forhindret i at deltage i Landsmødet, er det meget vigtigt, at melde afbud. Indbetalte beløb for frokost vil blive refunderet, forudsat afbuddet er meddelt PROPA's sekretariat senest den 31. marts.

Ønskes overnatning natten mellem den 18. og 19. april, er der forhåndsbooket 10 værelser på **Radisson Blu Scandinavia Hotel, Margrethepladsen 1, 8000 Aarhus C**. Prisen pr. værelse er kr. 895,-. Værelserne bookes direkte hos Radisson Blu på telefon 86128665.

Ved booking af værelse gøres opmærksom på, at det er til PROPA's arrangement.

Bemærk: De forhåndsreserverede værelser skal være bestilt inden tirsdag, den 20. marts for at være sikre på ovenstående priser. Her gælder først til mølle princippet.

Uddrag af PROPAs aktiviteter i 2014

Af K.B. Madsen, Landsformand for PROPA

Igen i år vil vi her i årets første nummer af PROPA NYT kort omtale de væsentligste aktiviteter i året, der gik for at kunne afkorte Landsbestyrelsens beretning på Landsmødet i april.

I 2014 har der igen været en solid mødeaktivitet i lokalgrupperne landet over. Der er lagt et stort arbejde i forberedelse og afholdelse af de mange møder, og det er meget glædeligt, at medlemmerne har kvitteret med en stor mødedeltagelse de fleste steder. Adskillige gange er deltagerantallet således nået op over 100 – til og med et par gange 150 med venteliste! Mødeindkaldelse pr. e-mail og annoncering i lokalpressen har været en medvirkende årsag, men i høj grad også den uvurderlige hjælp og beredvillighed, PROPA møder fra læger og sundhedspersonale på alle landets sygehuse. Dem skylder vi stor tak!

En af de største opgaver, PROPA til dags dato har gennemført, er udviklingen af en ny hjemmeside for foreningen. Den blev gennemført inden for såvel budget som tidsramme i et fint samarbejde med Mediegruppen, Vejle og blev søsat i maj 2014 med løbende, planlagte udvidelser i de efterfølgende måneder. Hjemmesiden er en appetitvækker for omverdenen, idet den bl.a. giver et indblik i nogle af de mange aktiviteter, der sker i PROPA. For medlemmer indeholder den bl.a. alle tidligere numre af PROPA NYT, en række andre værdifulde medlemsoplysninger samt et chat forum, hvor medlemmer anonymt kan udveksle erfaringer m.m. Administrativt giver den nye hjemmeside besparelser,

idet nye medlemmer nu kan indmelde sig og betale deres medlemskontingent direkte på hjemmesiden.

Et gennemgående tema i mange af PROPAs aktiviteter i 2014 har været "brugerinddragelse". Alle er enige om, at det er vigtigt for et godt sygdomsforløb, at såvel patient som pårørende inddrages i sygdomsbehandlingen, men det er tilsyneladende svært at få gennemført i tilstrækkeligt omfang i sygehusenes (for) travle hverdag.

Temaet blev første gang behandlet i et videoindslag fra sundhedsministeren på landsmødet i april med efterfølgende indlæg fra foreningen Danske Patienter. Senere er emnet behandlet i en af debatterne, som PROPA deltog i på Folkemødet på Bornholm, og endelig har det været et af emnerne på de fire debattmøder, PROPA arrangerede i september (se senere).

I sidste halvdel af 2013 og første halvdel af 2014 gennemførte de fire nordiske lande en spørgeundersøgelse om "Livet med prostatakræft" blandt prostatakræfttramte mænd i de fire lande. I undersøgelsen, der blev udført af det danske firma KOMPAS, indgik der næsten 7000 besvarelser. Der er allerede udledt flere interessante resultater, hvoraf en del er gengivet i PROPA NYT. Flere vil blive uddraget i den kommende tid, efterhånden som det store materiale bliver gennemanalyseret. Undersøgelsen, der er sponseret af medicinalfirmaet Astellas, er i Danmark blevet omtalt i 60-70 medier og i TV og radio i løbet af september, der jo er den internationale prostatakræftmåned.

Igen i år deltog PROPA i Folkemødet på Bornholm i juni måned. Vi havde en lille stand i et velbesøgt

område og havde mange besøg. Derudover deltog vi i 2 paneldebatter sammen med politikere, læger, fagforeningsfolk m.fl. Disse debatter var sponseret af hhv. medicinalfirmaerne Janssen og Bayer. Begge debatter var meget velbesøgte. Desuden blev PROPA inviteret til at deltage i en debat i Ældresagens telt og en 2 timers debat i en såkaldt "kræfttænk-tank" om prioriteringer inden for kræftbehandlingen. Resultatet af sidstnævnte debat er efterfølgende fremlagt for sundhedsministeren og regionernes sundhedsudvalg. PROPAs deltagelse i Folkemødet er udførligt omtalt i PROPA NYT nr. 3.

I september måned arrangerede PROPA 4 debattmøder i hhv. Ålborg, Aarhus, Vejle og København. Her blev resultater fra den store spørgeundersøgelse fremlagt, og der var indlæg om brugerinddragelse og palliation. Der er generelt for lidt kendskab til mulighederne for hjælp fra palliative teams rundt om i landet. Palliation er omtalt i nærværende PROPA NYT.

I oktober måned arrangeredes 5 familieløb for prostatakræft rundt om i landet. Der var stor opbakning omkring løbene – i alt deltog ca. 360 personer – store som små. Der var igen god presedækning omkring løbene, som medicinalfirmaerne Eli-Lilly og Astellas sponsorerede med 34.000 kr. 3 golfbaner og 2 andre faciliteter blev velvilligt stillet til rådighed for løbene. PROPA har fortsat samarbejdet med MOVEMBER igen i 2014. MOVEMBER har sponseret oversættelse af "lægmændsmateriale om prostatakræft" og trykning af en "logbog" til patienter, som ventes fremlagt ved landsmødet i april. Førende danske urologer står inde for tilretningen af materialet til danske forhold. I logbogen

Få Fingeren Frem

Af Niels Einer-Jensen

er der henvisninger til letforståelige faktablade på hjemmesiden om sygdommens behandling. PROPAs samarbejde med MOVEMBER resulterede også i et indslag i Lounge på TV2 Lorry, med deltagelse af PROPA og en læge fra Rigshospitalet.

Igen i år deltog PROPA i Lægedagene i Bella Centret med en lille stand med foreningens materiale. Det viste sig at være vanskeligt at komme i kontakt med de praktiserende læger, og udbyttet levede ikke op til forventningerne.

For andet år i træk har PROPA i november afholdt et Master Class seminar for PROPAs udvidede ledelse suppleret med specielt indbudte medlemmer, der har ytret særlig interesse for foreningens arbejde. De væsentligste emner i år var "Behandling af avanceret prostatakræft" og "Rehabilitering". Igen i år var seminarindlæggene på et højt fagligt niveau, og deltagerantallet var endnu større end sidste år. Seminaret var sponseret af Stryhns Holding.

Foreningens velkomstfolder er omredigeret til et dokument med titlen "Et godt liv selv med prostatakræft". Den giver et væsentligt lysere billede af livet med prostatakræft end det hidtidige materiale og skulle dermed inspirere til en større interesse for foreningen. En helt ny brochure om "Knogleskørhed", forfattet af læge, ph.D. Mads Hvid Poulsen, har været bragt i PROPA NYT og ligger nu på foreningens hjemmeside.

Bestyrelsen vil gerne hermed takke alle medlemmer for en fin opbakning til foreningens arbejde i 2014. En særlig tak skal rettes til sponserer, gavebidragsydere, sygehusenes personale og Kræftens Bekæmpelse for et meget fint samarbejde.

Og til bladets læsere: et godt og lykkeligt nytår!

Tidligere brugte en læge alle sin sanser, han følte, hørte, så, lugtede og smagte. Den gamle lægekunst kan ikke helt erstattes af blodanalyser og avanceret elektronik.

Det er svært at diagnosticere tidlig prostatakræft. Måling af PSA (prostata specifikt antigen) giver tal, der kan være vanskelige at vurdere. En stor normal prostata kan give højere PSA værdier end en lille kirtel med kræft, der er en stor gråzone. Der er et stort behov for en specifik cancerrelateret PSA-lignende test.

Tidlig kræft kan (sometider) konstateres ved en fingerundersøgelse. Lægen indfører en pegefinger i endetarmen. Prostata kan føles lige indenfor endetarmsåbningen. Den skal være passende stor, blød, symmetrisk og uden knuder. Afvigelse skal få en klokke til at ringe hos undersøgeren og bør (måske) føre til en mere udførlig udredning i en kontrolleret rækkefølge: MR scanning, PSA, biopsi. Formålet er at fange prostatakræft tidligt uden at få "for mange" falske positive resultater. Kliniske undersøgelser kan kontrollere effekten af indsatsen.

Så læger, brug lægekunst og kom gummi på fingeren for at samle information. Til at begynde med er der kun mørkt og varmt, men derefter begynder fingeren at give oplysninger. Træn alle unge læger med fantomer. Uddan nogle få rectalteknikere, de vil få stor rutine og erfaring. Tilbyd alle mænd over 50 år en undersøgelse (hver tredje år?). Det er billigt og ufarligt. Chancen for misbrug er ikke stor.

Dyrlæger bruger rectalundersøgelser hyppigt. Vi giver den hele armen og får mange informationer.

En guide til Mit Propa på www.propa.dk

Rigtig mange af vores medlemmer har været inde og kigge på Mit Propa, men der er nok en del, som af den ene eller anden årsag ikke har haft mulighed endnu. Én årsag kunne være, at det måske ikke lige er til at finde ud af, så derfor kommer her en detaljeret beskrivelse af, hvorledes man kommer ind på Mit Propa samt en gennemgang af, hvad der indtil nu findes på siderne.

OS PROSTATAKREFT PÅRØRENDE AKTUELT

Mit ProPa

LOG PÅ MIT PROPÅ

E-mail:

Adgangskode:

Log på

Har du glemt din adgangskode?

Bliv medlem

Hvordan kommer jeg ind på Mit Propa

Øverst på forsiden af **propa.dk** findes der en knap – **Mit Propa**. Dobbeltklik på denne, hvorefter der kommer en side frem, hvor der skal angives et brugernavn samt kodeord. Brugernavnet kan enten være din e-mail eller dit medlemsnummer. HUSK, at det er den e-mail adresse, du havde ved opstarten af den nye hjemmeside, april 2014. Har du ændret din e-mail, er det altså stadig den gamle, som skal anvendes, som brugernavn.

Kodeordet fik du tilsendt i foråret 2014. Har du glemt dette, så kontakt sekretariatet, som vil forsyne dig med et nyt. HUSK at ændre kodeordet, når du er kommet ind på **Mit Propa**.

Ændring af kodeord og andre personlige oplysninger – Min Profil

I højre side af skærmen findes en række menupunkter – herunder **Min Profil**. Ved at klikke på **Min Profil** fremkommer der et menupunkt – **Ret Informationer**. Under **Ret Informationer** kan du ændre alle de oplysninger, du er registreret med i Propa, herunder ændre din e-mail, men du kan også lave et nyt kodeord, som skal skrives 2 gange.

Skal du på **Chat Forum** (beskrives senere), er det også under **Ret Informationer**, du skaber et alias (dæknavn), hvis du ikke vil blive genkendt på **Chat Forum**. Skriv dit alias i rubrikken "**Navn anvendt i Chat Forum**".

Sluttelig er det også muligt at lægge et billede af sig selv op på siden.

Artikler

Under menupunktet, **Artikler**, finder du en række interessante emner, som dels er skrevet om i tidligere numre af Propa Nyt – dels artikler, som er fundet andetsteds. Når du har klikket på en bestemt artikel, kan du få den op i PDF format ved at klikke på knappen, der ligner en åben bog i bjælken øverst på siden. Hvis du vil væk fra denne visning, klikker du blot på samme ikon, som nu ligner en fuld side. Ønsker du at downloade artiklen til print, trykker du på boksen med en pil og klikker herefter på "download". Nu er artiklen klar til print. Når du skal væk fra denne side, trykker du fanebladet væk øverst på skærmen.

Artikler

Udvalgte artikler om prostatakræft

Få større viden om prostatakræft – Læs nedenstående artikler:

• Spis rigtigt – og hjælp dig selv...

• Inkontinens og bækkenbundstræning

• HDR brachyterapi

• Medicinsk kastration og risiko for blodpropper

• ALECSA? Et supplement til behandling af kræftpatienter

Brochurer

Hent og læs PROPAs brochurer om Prostatakræft.
Samtlige brochurer kan rekvireres ved henvendelse til Propa.
+ sekontakt@propa.dk eller på telefon +45 3312 7526

• Kognitiv sundhed

• Ernæring og fysisk aktivitet ved prostatakræft
Ingen diæt eller særlige kosttilskud har vist sig at kunne for-
mægt sygdom. Imidlertid kan ernæring og fysisk aktivitet
dog være en god idé for prostatakræft og kroppens generel
sundhed.

• Seksualitet og kræft

PROPA NYT

Medlemsbladet PROPAs NYT

I vores medlemsblad kan du læse nyt fra ind- og udland,
udvikling i behandling, medicin, hjælpemidler og meget
mere.

For at læse bladet, skal du have Adobe Reader installeret.

2014

Fora

Hjem > Fora

Forum

Behandling

Her kan du kommunikere om behandling

Bivirkninger

Her kan du kommunikere om bivirkninger

Ernæring og fysisk aktivitet

Her kan du kommunikere om ernæring og fysisk aktivitet.

Økonomi, juridiske og sociale forhold

Her kan du kommunikere om økonomiske, juridiske og sociale forhold.

Brochurer

Under menupunktet, **Brochurer**, finder du alle brochurer udgivet af Propa. Vælg en given brochure og følg procedurerne, som beskrevet under "Artikler".

NYT

Propa Nyt

Under dette menupunkt kan du finde alle tidligere numre af Propa Nyt – helt tilbage fra første udgave. De samme procedurer, som for artikler gælder for Propa Nyt, hvis du vil have dem over i PDF dokument.

Chat Forum

Til sidst finder du menupunktet, **Chat Forum**. Dette giver dig mulighed for at stille spørgsmål til andre medlemmer af Propa inden for visse kategorier – **Behandling, Bivirkninger, Ernæring og fysisk aktivitet samt økonomi, juridiske og sociale forhold**.

Vil du oprette diskussion af et nyt emne, skriver du en emnetitel i emnefeltet og skriver herefter dit spørgsmål eller kommentar i feltet nedenunder. Når du er færdig, trykkes der "Send" nederst på siden.

Hvis du vil kommentere på et eksisterende emne, trykker du på emnet, skriver din kommentar og trykker herefter på "Send".

Når du er inde på en eksisterende tråd, kan du trykke på knappen "Tilmeld", hvis du ønsker at få en e-mail, når nogen har kommenteret på det pågældende emne. På denne måde behøver du ikke gå ind på Mit Propa for at se, om nogen har skrevet nye kommentarer. Du kan fravælge denne service igen ved at klikke på "Frameld".

Husk, at du under min profil, ret informationer, kan oprette et dæknavn (alias), således at du forbliver anonym i chat forum.

Navn anvendt i forum

Anonym

Hvis du ønsker at skifte adgangskode
- ellers skal du bare efterlade

Adgangskode

Mit Propa er et nyt og gennemgribende område på propa.dk. Her udvider vi servicen mod alle medlemmer, og du får dit eget område med dine data, dokumenter og viden. Et nyt videnscenter samler alle de data, du har brug for som aktivt medlem – og vi giver dig ekstra materiale og mere værdi for dit medlemsskab.

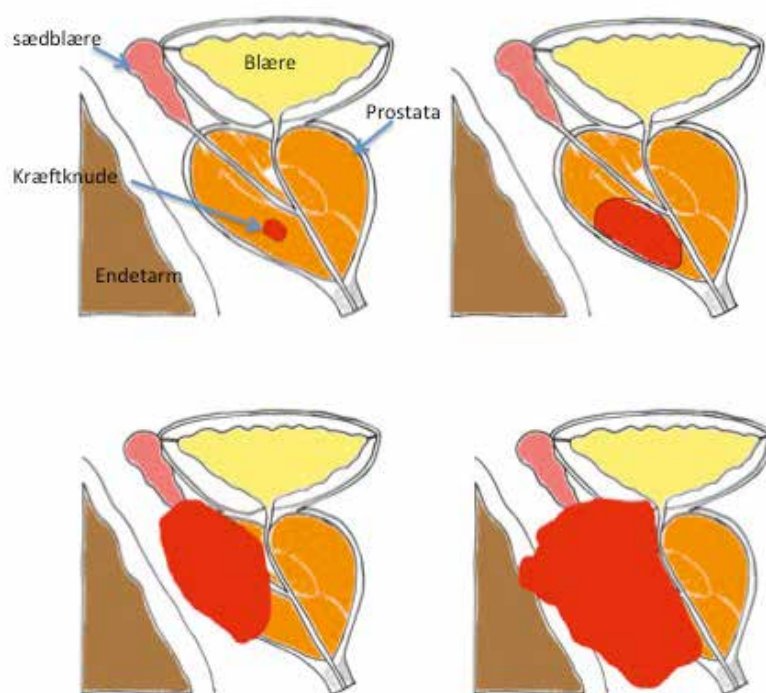
PROPA
Prostatakræftforeningen

Operativ behandling for prostatakræft - Åben operation/ Robot assisteret operation

Af overlæge ph.d. Jørn Skibsted Jakobsen,
urologisk afdeling H, Herlev Hospital

Der findes forskellige muligheder for helbredende behandling af prostatakræft.

En operation har til formål at fjerne hele blærehalskirtlen (prostata), når der er konstateret lokaliseret prostatakræft. Lokaliseret prostatakræft er karakteriseret ved, at der ikke er tegn på, at sygdommen har bredt sig til ex. knoglerne (M0, ingen metastaser) og at sygdommen derfor er afgrænset til selve prostata (T1-T2) (figur 1). I de senere år er det også i særligt udvalgte tilfælde muligt at operere for lokalt avanceret prostatakræft (T3), hvor sygdommen vokser lidt ud i det omkringliggende væv.

Figur 1. Stadier

Created by Hannah A. Jakobsen

I det følgende beskrives de operative teknikker, der aktuelt anvendes i Danmark.

Der har igennem årene været en markant udvikling i operationsteknik og i de seneste år i særdeleshed en teknologisk udvikling. Operation for prostatakræft kan foregå *åbent* (Retropubisk Radikal Prostatektomi (RRP)) eller som *robotoperation* (Robot Assisteret Radikal Prostatektomi

(RARP)). Den robotassisterede operation er en videreudvikling af den klassiske kikkert (laparoskopiske) operation.

Før operationen vurderes det, hvor stor risikoen er for, at der kan være spredning af sygdommen til lymfeknuderne omkring prostata. Hvis denne risiko vurderes over 5 %, fjernes lymfeknuderne omkring prostata også

under operationen. Dette gælder uanset om operationen er åben eller robot assisteret.

Afhængig af sygdommens stadium kan operationen udføres på forskellige måder. Jo mindre sygdomsbyrde, jo mere skånsom kan behandlingen udføres. Der kan således foretages operation med eller uden samtidig fjernelse af lymfeknuder, og operation med hel eller delvis bevarelse af nerverne til svulmelegemerne i penis. Undertiden må alt væv omkring prostata fjernes, med rejsningsproblemer til følge.

Generelt om operationsforløbet:

Om morgenen på operationsdagen bliver patienten kørt i sin seng til operationsafdelingen. Her møder han "operationsteamet" bestående af operatør (speciallæge i urologi), operationssygeplejerskerne samt narkosesygeplejerske og -læge. På operationsgangen (på Herlev Hospital) vil du som patient blive bedt om at sige dit navn og cpr nummer og fortælle, hvad du skal opereres for. Dette er en del af en fast procedure, som udføres, selvom personalet udmærket er bekendt med indgrebet, og kaldes "sikker kirurgi" og skal sikre mod forveksling.

Patienten føres herefter ind på operationsstuen og lægger sig tilrette på operationslejet. Narkosesygeplejersken/lægen lægger et drop i en åre på patientens arm, hvorigennem der indgives beroligende medicin, sove- og smertemedicin. Når patienten sover, bliver der lagt et rør ned i halsen, så der kan gives luft (ilt) under operationen, da man ikke selv er i stand til at trække vejret under bedøvelse (narkose). Det sørger en maskine (respirator) for. Når denne del af proceduren er klar, starter forberedelserne til selve operationen som er afhængige af, hvorvidt der foretages åben eller robot assisteret operation.

Procedurer: Åben operation (RRP)

Dette er den klassiske operation, der blev beskrevet af Terence Millin fra All Saints Hospital i London i 1945. Teknikken er igennem årene blevet yderligere forfinet. Især efter at Patrick Walsh introducerede den nervebevarende operation i løbet af 1980'erne. Den åbne operation er i dag stort set baseret på P. Walshs beskrivelse. Indførelsen af den nervebevarende teknik medførte en dramatisk reduktion af forekomsten af erektil dysfunktion (rejsningsproblemer) og forbedrede kontinensen (evnen til at holde på vandet). Herved opnåede patienterne en markant forbedring i livskvaliteten.

Operationsgangen

Ved den åbne operation lejres patienten på ryggen. Lejet består af trykaflastende madrasser med monterede varmeslanger for, at patienten ikke afkøles under operationen. Der anvendes brede Velcro bånd for at fastholde benene til lejet. Når patienten er lejret og bedøvet, desinficeres huden svarende til operationsfeltet. Den sterile operationsafdækning placeres på huden, således at huden, hvor snittet lægges, indrammes. Der laves et snit fra under navlen og ned mod skambenet (se figur 2).

Figur 2

Skal lymfeknuderne omkring prostata fjernes, vil operationen indledes med fjernelse af disse. Derefter fjernes prostata og de 2 sædblærer. Afhængig af sygdommens karakter og udbredelse går kirurgen enten tæt på prostata for at skåne nerverne, der løber i vævet i tæt relation til prostata eller deler nervebundterne for at være mere sikker på at fjerne alt sygt væv. Endelig deles urinrøret, hvor det løber ind i prostata. Blæren syes nu sammen med urinrøret henover et blærekateter, der leder urinen ned til en pose på benet. Tætheden af sammensyningen testes ved at indsprøjte vand i blæren igennem kateteret. Afslutningsvis lukkes bugvæggen indvendigt med tråd, der opløser sig selv, og huden lukkes med titaniumclips, der skal fjernes efter 10 dage.

Operationstiden varierer afhængig af, om der samtidig skal fjernes lymfeknuder. Selve operationen varer typisk godt 1 - 2 timer, men opholdet på operationsgangen vil være længere, idet der også er forberedelse som tidligere beskrevet. Efter operationen afvaskes såret, der sættes forbindelse på og vækningen foregår derefter i rolige omgivelser. Når patienten er vågen og trækker vejret selv, følger en portør og anæstesisygeplejerske patienten til opvågningsafsnittet, hvor de nyopererede ligger til observation de første timer, inden de køres tilbage til sengeafsnittet.

Robot assisteret operation (RARP)

Den første dokumenterede anvendelse af en robot assisteret kirurgisk procedure fandt sted

i 1985, da en "kirurgisk arm" blev anvendt i forbindelse med udtagelse af en neurokirurgisk vævsprøve. Vi skal helt frem til år 2000, før da Vinci Surgery System introducerede den første robot, godkendt til almindelig laparoskopisk (kikkert) kirurgi. Systemets tredimensionelle syn i kombination med forstørrelse gør det muligt for kirurgen at se det operative område betydeligt bedre og dermed være mere præcis i sine bevægelser. Det er kirurgen, der 100% styrer instrumenterne ved hjælp af operationsrobotten. Instrumenterne kopierer kirurgens bevægelser præcist.

Robot Assisteret Radikal Prostatektomi blev indført i Danmark i juni 2005. Den første operation blev udført i Aarhus af overlæge Tinna Lynnerup. Der er løbende sket en udvikling af robotten med optimering af billede og instrumenter og 4. Generation af da Vinci robotten er kommet på markedet i 2014. Hovedparten af operationer for prostatakræft i Danmark foregår i dag ved hjælp af robotten. Der foretages ca. 1100 operationer for prostatakræft årligt i DK. På Herlev Hospital foretager vi ca. 300 operationer for prostatakræft årligt - alle robot assisteret. I meget sjældne tilfælde kan det blive nødvendigt at ændre indgrebet til åben operation.

Operationsgangen

Der er samme indledende forberedelse til den robot assisterede operation som den åbne i forhold til modtagelse på operationsgangen og bedøvelse. Patienten ligger også i rygleje. Når lejring er foretaget desinficeres huden svarende til operationsfeltet. Den sterile operationsafdækning placeres på huden, således at huden, hvor portene til robotarmene indføres, indrammes. Der laves et snit lige over navlen, hvorigennem kamraporten placeres. Herigennem blæses luft (kuldioxid) ind i maven for at bedre oversigtsforholdene og skabe

et større arbejdsrum. Der laves yderligere 5 små huller i huden på 5-12 mm. (Figur 3).

Figur 3

Her placeres portene, hvorigennem kameraet, robotinstrumenterne og assistentens instrumenter indføres. Når disse porte er placeret tippes lejet, så patienten ligger i en vinkel på 30 grader med hovedet nedad (figur 4 og 5).

Figur 4. Patienten lejret i 30 grader

Figur 5. Instrumenter og kamera monteres

Dette bevirker, at tarmene glider op mod mellemgulvet og dermed

uden for operationsområdet. Nogle gange er det nødvendigt at løsne tarmene for at skabe indblik til operationsfeltet. Det er hyppigst hos patienter, der tidligere er opereret i bughulen. Tarmene kan løsnes ved almindelig kikkert kirurgi eller efter at robotinstrumenterne er monteret, som nedenfor beskrevet.

Dernæst køres robotten helt tæt på patienten og robotarmene tilkobles portene, hvorefter robotinstrumenterne kan indføres. Operatøren (kirurgen) tager sin sterile kittel af og sætter sig ved konsollen (styreenheden, figur 6 og 7). Assistenten sidder ved patienten og hjælper til ved ope-

Figur 6. Styreenheden med kirurg

Figur 7. Assistenten ved patienten

rationen via 2 porte.

Hvis det er påkrævet af fjerne lymfeknuderne gøres dette først eller sidst. Lymfeknuderne kan placeres i en lille pose, som opbevares i bughulen og tages ud gennem kameraporten ved operationens afslutning. Herefter fjernes prostata med de to sædblærer. Endelig deles urinrøret der, hvor det løber ind i prostata. Blærebunden syes nu sammen med urinrøret henover et blærekateter, der leder urinen ned til en pose på benet. Tætheden af sammensyning testes ved at indsprøjte vand i blæren igennem kateteret. Prostata med sædblærer placeres i en pose og fjernes gennem kameraporten, der udvides lidt. Afslutningsvis fjernes alle instrumenter, bughulen tømmes for luft. Bugvæggen lukkes nu indvendigt med tråd og huden lukkes med Titanium clips, der skal fjernes efter 10 dage.

Operationstiden varierer afhængig af om der samtidig skal fjernes lymfeknuder, og er typisk mellem 1,5 - 3 timer, men selve opholdet på operationsgangen vil være længere, idet forberedelserne til operationen også tager tid. Såret afvaskes efter operationen, og der sættes forbindelse på. Vækningen foregår derefter i rolige omgivelser. Når patienten er vågen og trækker vejret selv, følger en portør og anæstesisygeplejerske patienten til opvågningsafsnittet, hvor den nyopererede patient ligger til observation de første timer, inden han returnerer til sengeafsnittet.

Det postoperative forløb

Når patienten er tilbage på afdelingen, vil sygeplejerskerne ret hurtigt anbefale, at patienten kommer ud af sengen og eksempelvis sidder i en stol og senere går omkring på afdelingen. Ved et ukompliceret forløb vil man kunne forvente at blive udskrevet efter ca. 1 døgn.

Bivirkninger

Bivirkninger til operation for prostatakræft er med få undtagelser uafhængige af operationstype. Risikoen for infektion søges re-

duceret ved indgift af antibiotika i forbindelse med operationen. Blødningsrisikoen er mindre med robot kirurgi. Der er sjældent behov for blodtransfusion ved disse operationer. De mest omtalte bivirkninger er risikoen for erektil dysfunktion (manglende rejsnings- evne) og inkontinens (manglende evne til at holde på vandet). Det kan generelt siges at jo bedre det går inden operationen jo bedre er resultaterne. De bedste resultater opnås, når sygdommen tillader, at der kan foretages nervebevarende operation på begge sider. Der er ikke forskel på disse bivirkninger afhængig af operationstypen. De opererende afdelinger bør kunne informere om deres resultater. Selvom der er foretaget nervebevarende operation på begge sider, er det ikke sikkert potensen genvindes. Lægerne på afdelingen vil i

forbindelse med de efterfølgende kontrolforløb tale med patienten om forskellige medicinske behandlingsmuligheder, der kan bedre rejsningsevnen.

Sammensyningen mellem blærehals og urinrør kan udvise mangel- fuld heling (anastomose lækage), hvorved der kan være behov for længere tids kateter behandling. Der vil i denne situation foreta- ges kontrolskanning for at tjekke tætheden af sammensyningen, før kateteret fjernes. Et ukompliceret forløb vil typisk medføre 7 dages kateterbehandling ved robot ope- rationen mod 14 dage ved den åbne operation. Restitutionspe- rioden er også kortere ved robot operationen.

Herudover kan der udvikles for- snævring ved sammensyningen

mellem blærehals og urinrør (stenose) og risikoen herfor er mellem 3-12 procent ved den åbne operation og ses kun meget sjældent ved robot operationen. For at øge kontinensen (evnen til at holde på vandet) bliver patien- ten henvist til en fysioterapeut for at få instruktion i træning af bækkenbundsmusklerne. Det er vigtigt, at denne træning foreta- ges livslangt for at opnå de bedste resultater.

Yderst sjældent kan det fore- komme, at der laves utilsigtet skade på de øvrige organer under robot operationen, da der i mod- sætning til den åbne operation, opereres indenfor bughinden, dvs. mellem tyndtarmene. Ved begge operationstyper er der en meget beskeden risiko for læsion af en- detarmen.

Hvad er palliativ behandling?

Verdenssundhedsorganisationen WHO definerer den palliative indsats på følgende måde:

'At fremme livskvaliteten hos patienter og familier, som står over for de problemer, der er forbundet med livstruende sygdom, ved at forebygge og lindre lidelse gennem tidlig diagnosti- cering og umiddelbar vurdering og behandling af smerter og andre problemer af både fysisk, psykisk, psykosocial og åndelig art.'

Palliativ indsats har dermed til formål at lindre den række af forskellige symptomer og proble- mer, livstruende syge, deres pårø- rende og efterladte kan opleve.

Målgruppen for palliativ indsats er alle patienter med livstruende sygdom og palliative behov samt deres pårørende.

Det er vigtigt at pointere, at hvis man får tilbud om palliativ be- handling, betyder det ikke, at dø- den er nært forestående. Slet ikke. Rigtig mange kræftpatienter mod- tager palliativ behandling længe – og for manges vedkommende i årevis. For i den tidlige palliative fase er den syge fortsat i behand- ling med det mål at helbrede eller forlænge livet og få sygdommen under kontrol. Her kan palliativ

behandling og rehabilitering være aktuel. Fasen kan vare flere år.

I den sene palliative fase er livs- forlængende behandling ikke længere muligt eller aktuelt. Be- handlingen fokuserer på lindring, livskvalitet, pleje og omsorg. Fasen kan vare måneder.

I terminalfasen er den syge døende, og det er ikke længere aktuel at give livsforlængende be- handling. Palliation er det centrale behandlingsmål, og patientens levetid er begrænset til dage eller uger. Efter patientens død kan palliativ indsats bestå af støtte til efterladte.

Basal og specialiseret indsats
Den palliative indsats inddeles i en basal og en specialiseret indsats.

Basal palliativ indsats foregår i den del af sundhedsvæsenet, som ikke har palliation som ho- vedopgave, og ydes på de fleste sygehusafdelinger, i kommunerne (for eksempel hjemmesygeplejen, hjemmeplejen og på plejecentre) samt i almen praksis og den øvrige praksissektor.

Specialiserede palliativ indsats varetages af den del af sund- hedsvæsenet, som har palliation som hovedopgave. Det drejer sig eksempelvis om palliative team, palliative afdelinger på sygehuse og hospice. Indsatsen retter sig mod patienter med komplekse palliative behov, hvor behovene ikke kan varetages på det basale niveau. Alle patienter, der visiteres til specialiseret palliativ indsats, skal henvises af en læge.

Kræftrehabilitering

Af Karen Trier, Sygeplejerske, Master Rehabilitering, Center for Kræft og Sundhed København.
Mail: kt@kraeftcenter-kbh.dk

At blive diagnosticeret og behandlet for en kræftsygdom kan medføre midlertidige eller varige følger, hvor den kræfttramte under eller efter endt kræftbehandling kan have behov for et rehabiliteringsforløb. Det skønnes, at 70% af alle danske kræftpatienter har behov for støtte fra fagprofessionelle, 25% har behov, der kræver en fagprofessionelt ledet rehabiliteringsindsats og 5% har komplekse behov med behov for en særlig tværfaglig rehabiliteringsindsats. Men hvad er rehabilitering og hvordan bliver man som kræftpatient henvist til et forløb?

Rehabilitering

Kræft kan medføre forskellige former for fysiske, psykiske, sociale og eksistentielle følger til såvel sygdom som behandling. Følgerne afhænger af den konkrete kræftdiagnose og behandling samt effekten af denne. Et rehabiliteringsforløb i forbindelse med en kræftsygdom er derfor karakteriseret ved at variere i kompleksitet og indhold afhængigt af diagnose, sygdomsudbredelse, behandlingsforløb, bivirkninger og senfølger samt den enkeltes fysiske, psykiske og sociale funktionsevne, økonomiske situation samt individuelle ønsker og mål. Formålet med et rehabiliteringsforløb er, at den

kræfttramte borger oplever bedst mulig fysisk, psykisk og social tilpasning til det ønskede hverdags- og arbejdsliv på trods af de følger og begrænsninger, som sygdom og behandling evt. har medført.

Afhængigt af borgerens behov bør rehabiliteringsindsatsen være både tværfaglig og tværsektoriel og ideelt set foregå i et samarbejde mellem borger, pårørende, den kommunale rehabiliteringsenhed, de behandlende hospitalsafdelinger samt den praktiserende læge. Længden og indholdet af et rehabiliteringsforløb vil variere fra borger til borger og målet er, med udgangspunkt i funktionsevnen, at understøtte den enkeltes selvstændighed, meningsfuldhed og ligeværdighed. Til forskel herfra søger kræftbehandling, med udgangspunkt i diagnosen, primært helbredelse og overlevelse.

Prostatakræft

Behandling for prostatakræft kan medføre forskellige midlertidige bivirkninger eller varige senfølger afhængigt af den konkrete behandling. Det drejer sig om inkontinens, rejsningsproblemer, manglende sexlyst, træthed, vægtøgning, nedsat initiativ, forstørrede brystkirtler, øget risiko for afkalkning af knogler samt hjerte- og kredsløbssygdomme. Disse følger påvirker den enkelte i forskellig grad, men der vil ofte være behov for en større eller mindre rehabiliteringsindsats. Har man f.eks. forud for kræftdiag-

nosen haft tendens til at veje for meget og så får en behandling, der giver vægtøgning, kan rehabiliteringsindsatsen være hjælp til livsstilsændringer med deltagelse på et kommunalt træningshold kombineret med kostvejledning fra en diætist. Er man i en behandling, der medfører afkalkning af knogler, vil et rehabiliteringsforløb med fokus på øget fysisk aktivitet være et godt supplement til kosttilskud med kalk og D-vitamin. Omhandler følgerne til behandling inkontinens og rejsningsproblemer, kan en indsats bestå af fysioterapeutisk vejledning i bækkenbunds-træning enten enkeltvis eller på et hold suppleret med undervisning i, hvordan seksuelle problemer behandles og håndteres.

For nogle kræftpatienter kan tanken om at deltage på hold med andre kræftpatienter være svær, uanset det drejer sig om undervisning eller motion. Man kan gøre sig bekymringer om, hvad og hvor meget man skal fortælle om sig selv og ikke mindst, hvad de andre fortæller om deres sygdom. Denne bekymring gælder formentlig også for mænd, som lever med eller efter prostatakræft. Det er dog værd at hæfte sig ved, at kræftpatienter, uanset køn og diagnose, oplever, at erfaringsudveksling med andre i samme situation har positiv indflydelse på, hvordan de håndterer og lever med følger til kræftsygdommen.

Lovgrundlag

Med kommunalreformen, der trådte i kraft 1. januar 2007, har kommunerne fået en betydelig opgave i rehabiliteringsindsatsen. Kommunerne har ansvaret for de dele af genoptræningen og den patientrettede forebyggelse, der ikke kræver et tæt tværfagligt samarbejde på speciallægeniveau. Lovgrundlaget for kommunal kræftrehabilitering er Sundhedsloven's §140 og §119. I §140 er det beskrevet, at kommunerne skal tilbyde gratis genoptræning til personer, der efter udskrivning fra sygehus har et lægefagligt begrundet behov for genoptræning. I §119 beskrives, at kommunen skal skabe rammer for

Center for Kræft og Sundhed i København.

Foto: Jørgen Jørgensen

en sund levevis og etablere forebyggende og sundhedsfremmende tilbud til borgerne samt tilbyde patientrettet forebyggelse. Det vil sige indsatser og tiltag til borgere, der allerede har en diagnose, hvor formålet er at forebygge, at sygdommen forværres.

Konkret anbefaler Sundhedsstyrelsen, at der for kræftpatienter foretages en systematisk vurdering af behov for rehabilitering, og at denne vurdering sker i forbindelse med diagnosticering af kræftsygdommen og første behandling på hospitalet. Formålet med vurderinger er at afdække patientens behov for enten en udbyggende udredning eller indsats i hospitalsregi eller for henvisning til en indsats i kommunalt regi.

Henvisning

Hvis den behandlende hospitalslæge i forbindelse med kræftsygdom og behandling vurderer, at der er behov for genoptræning, skal hospitalet udarbejde en elektronisk genoptræningsplan, der sendes til patientens hjemkommune, hvorefter der tilbydes et kommunalt genoptræningsforløb. Med en genoptræningsplan har man som borger/patient altså ret til et genoptræningsforløb – primært målrettet fysisk genoptræning. En genoptræningsplan åbner desuden op for 'frit-valg', idet borgere frit kan vælge mellem kommunens genoptræningsinstitutioner. Man kan desuden ønske genoptræning i andre kommuner forudsat, at hjemkommunen giver betalings-tilsagn og den ønskede kommune har plads. Det er alene hospitaler, der kan udarbejde genoptræningsplaner.

Men hensyn til henvisning til patientrettet forebyggelse kan det foregå forskelligt afhængigt af den specifikke diagnose og organisationen i bopælskommunen. Som oftest er det den praktiserende læge, der henviser til patientrettet forebyggelse i kommunen, men det forventes, at hospitalerne også får etableret denne funktion. Derudover er der i flere kommuner mulighed for, at borgerne selv kan henvende sig, ligesom der flere

steder er etableret samarbejde med beskæftigelsesforvaltningen om henvisning af borgere til rehabiliteringsforløb.

Det kan som patient og pårørende være svært at overskue, hvorfor og hvordan man henvises til et kommunalt forløb i forbindelse med en kræftdiagnose. Langt de fleste kræftpatienter oplever, at kræftsygdommen medfører forandringer fysisk, psykisk og/eller socialt, men hvorvidt der er behov for et egentligt rehabiliteringsforløb er i høj grad op til den enkelte at vurdere og beslutte. Følger til en kræftsygdom og behandling er for de fleste patienter foranderlige over tid, og igangsættelse af et rehabiliteringsforløb fordrer, at den enkelte er motiveret til at gøre en indsats.

For langt de fleste kræftdiagnoser peger forskning på, at fysisk aktivitet er hensigtsmæssigt, og de fleste kommuner har da også tilbud om superviseret styrke- og konditionstræning på hold. På Sundhed.dk er det muligt at finde lokale sundheds- og forebyggelses-tilbud i den kommune, man bor i. Her fremgår det også, hvordan man som borger henvises til tilbudene. www.sundhed.dk/sundheds-faglig/sundhedstilbud.

Center for Kræft og Sundhed København

Center for Kræft og Sundhed tilbyder rehabilitering til alle borgere med eller efter kræftsygdom, og med bopæl i Københavns Kommune. Rehabiliteringsforløbet planlægges i samarbejde med bor-

geren og består af et individuelt tilrettelagt og helhedsorienteret rehabiliteringsforløb med mulighed for undervisning, kostvejledning og træning. De fleste tilbud er til borgere uafhængigt af kræftdiagnose, således at deltagerne på et hold kan have forskellige kræftdiagnoser.

Centret har i 2014/15 fokus på at få henvist flere mænd til kræftrehabiliteringsforløb i centret – herunder også mænd diagnosticeret med prostatakræft. Undersøgelser peger på, at mænd diagnosticeret med prostatakræft har behov for rehabilitering, hvad enten de er helbredt eller lever med sygdommen som en kronisk sygdom. Centret har derfor etableret forskellige tiltag målrettet mænd, bl.a. Mandetræning og Foredrag for mænd. Centret modtager, hvis der er plads, borgere fra omegnskommuner, der er henvist på en genoptræningsplan, hvis hjemkommunen har givet betalings-tilsagn. www.kraeftcenter-kbh.dk.

WHO's definition på rehabilitering:

'Rehabilitering er en række indsatser, som har til formål at sætte den enkelte i stand til at opnå og vedligeholde den bedst mulige fysiske, sansmæssige, intellektuelle, psykologiske og sociale funktionsevne. Rehabilitering giver mennesker med nedsat funktionsevne de redskaber, der er nødvendige for at opnå uafhængighed og selvbestemmelse.'

Den Nationale Prostatakræftdag 2014 i Norge

Af Marianne Cleemann,
formand for PROPAs
medicinudvalg

3. november 2014 afholdt den norske Prostatakreft Forening og Den Norske Prostatsatakreftstiftelse i samarbejde et møde om prostatakræft på Rica Holmenkollen Park Hotel.

Mødet var arrangeret for "specialister, praktiserende læger og andre som arbejder med prostatakræft". Der deltog 350 personer, heraf ca. 45 læger, ca. 30 sygeplejersker, en del administratorer fra sygehuse og kommuner, repræsentanter fra medicinalvirksomheder m.fl. Fra PROPAs deltog K.B. Madsen, Jens Ingwersen og Marianne Cleemann.

Formiddagens indlæg omhandlede "Diagnosticering og screening", eftermiddagens var om "Behandling, kvalitet, medicin og økonomi".

En af foredragsholderne var den svenske urolog og professor Jonas Hugosson fra Sahlgrenska Sygehus i Göteborg. Han talte om screening af prostatakræft i Sverige. Han fremhævede at skandinaviske mænd har verdens største dødelighed af prostatakræft.

Citat fra Jonas Hugossons indlæg:

"Via studier i Göteborg har vi fundet, at hos mænd, som indbydes til regelmæssig organiseret PSA test hvert andet år op til 70 års alderen, nedsættes risikoen for død af prostatakræft med

44 %. Hvorfor anbefaler man da ikke almen screening med PSA? Et af problemerne med PSA er, at mange mænd har betydningsløse (oftest meget små) former for prostatakræft og ved PSA testning opdages mange af disse betydningsløse tumorer, som ellers aldrig skulle have givet anledning til symptomer. Man regner i dag med, at hvert andet prostatakræfttilfælde, som opdages ved PSA screening, aldrig ville have givet anledning til symptomer under den resterende levetid. Denne "overdiagnostik" er ikke unik for prostatascreening. Den findes endnu mere udtalt ved screening for højt blodtryk, højt kolesterol og livmoderhalskræft, noget lavere ved brystkræft og lungekræft. Forskellen i forhold til f.eks. livmoderhalskræftscreening, hvor man regner med, at 10 kvinder behandles unødvendigt, er, at bivirkningerne ved behandling af prostatakræft er alvorligere (impotens, inkontinens og ved strålebehandling desuden tarmbesvær). Ved prostatakræftscreening regner man med, at 5 mænd behøver at behandles for at forhindre 1 dødsfald af prostatakræft. Det er et etisk spørgsmål, om det er acceptabelt, at 5 mænd skal leve med behandlingsbivirkninger for at forhindre 1 dødsfald af prostatakræft. Balancen mellem nytte og skade er et svært medicinsk/etisk spørgsmål.

Kan vi forbedre prostatakræftscreening? I de seneste år er MR scanning (med avanceret billeddiagnostik) blevet introduceret. Fordelen ved denne MR scanning er, at den kun ser de store og

ikke de mikroskopiske ændringer i prostata. Risikoen for at finde de små og betydningsløse tumorer mindskes dramatisk. Der foregår i dag meget forskning inden for området (i Danmark på Skejby Sygehus og på Herlev Hospital) og resultaterne ser meget lovende ud. Jeg tror, at vi inden for 5 år kan anbefale mænd at lade sig teste for prostatakræft fra 50 års alderen via en kombination af PSA test og MR scanning".

Eftermiddagens indlæg omhandlede bl.a. "Nye behandlingsmuligheder med nye mediciner", "Patologens rolle i diagnosticering", "Kvalitet i behandlingen" og flere andre interessante emner. I Norge opereres ca. 1500 mænd for prostatakræft årligt. Der er 18 sygehuse, som opererer - deraf har 7 under 50 operationer om året. Det blev anbefalet af flere foredragsholdere, at kun 4-5 sygehuse fremover skal have lov til at operere, og at der skal oprettes tværfaglige centre. Eftermiddagen afsluttedes med en interessant og nyttig sundhedspolitisk diskussion mellem arrangørerne og sundhedspolitikere fra stortinget.

Den norske Prostatakræftstiftelsen er oprettet af en privat norsk, prostatakræfttramt forretningsmand, der i 2013 gav 100 mio. NOK til kræftforskning. Stiftelsen koncentrerer sig især om screening og agter at støtte faglig uddannelse på tværfaglige centre.

Det var en særdeles velorganiseret, interessant og nyttig temadag, som vi måske burde kopiere i Danmark.

Ny behandling af prostatakræft uden tab af potens

Af Charlotte Søllner
Hernø,
csh@raskmagasinet.dk

En ny, minimal invasiv og potensbevarende behandling af prostatakræft har dog længe været mulig i USA og landene omkring os, og nu har det tyske sundhedsministerium netop meddelt, at første skridt er taget til at kunne tilbyde tyske mænd behandlingen også i offentligt regi, hvilket forventes at ske fra 2015.

Prostatata har en tilbøjelighed til at vokse og udvikle en godartet forstørrelse, hvilket kan give problemer med vandladningen. Men hos nogle skyldes forstørrelsen kræft i prostata. Behandling af kræft i prostata betyder ofte fjernelse af kirtlen, hvilket fjerner kræften, men også evnen til at få rejsning samt andre bivirkninger.

Kræft i prostata kan nu fjernes uden at potensen mistes

Behandling for prostatakræft behøver imidlertid ikke længere at betyde, at potensen går fløjten. En ny amerikansk, innovativ teknik, Nanoknife, som er en behandling med højfrekvent strøm

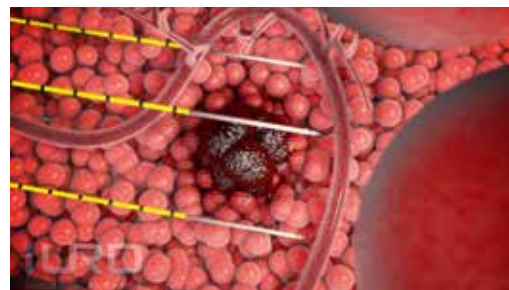
gennem elektroder, der placeres direkte i kræftsvulsten, er vævsbevarende, hvilket betyder, at kræftcellerne går til grunde, uden at det omkringliggende væv berøres. Det betyder, at prostatakirtlen og dens funktion bevares intakt.

Rent teknisk lægges patienten på ryggen, bliver bedøvet, hvorefter helt tynde elektroder, præcist placeret ved hjælp af ultralyd, føres ind i prostata gennem mellemkødet. Via elektroderne sendes 90 impulser elektrisk strøm. Der dannes hverken varme eller kulde og der sker således heller ikke skade på omkringliggende væv. Strømmen medfører celledød, fordi cellemembranen ødelægges.

Hverken inkontinens eller impotens som følge af indgrebet

En analyse af den såkaldte IRE-behandling, en forkortelse for irreversibel elektroporation, af 34 mænd med prostatakræft på hhv. Princess Grace Hospital i London og St. Vincent's Prostate Cancer Center i Sydney, er for nylig blevet publiceret i det anerkendte videnskabelige tidsskrift Nature. De behandlede mænd fik ikke efterfølgende problemer med inkontinens og beholdt potensen, hvis begge dele var intakte, inden det relativt lille indgreb, hvilket forskerholdet bag den publicerede artikel mener er særligt opmuntrende. De ser dog gerne flere resultater, før de udleder en endelig konklusion for så vidt angår resultatet af kræftkontrollen,

Her fører kirurger elektroder ind i prostata vejledt af CT- eller MR-scanninger. Når elektroderne er på plads, sendes jævnstrømsimpulser med en spænding på op til 3000V, direkte ind i kræftknuden, hvorefter kræftcellerne dør. Foto: Nanoknife/AngioDynamics.

Strømmen ødelægger cellernes membran, og det slår kræftcellen ihjel. Metoden danner hverken høj varme eller kulde, og giver bl.a. derfor meget begrænsede skader på blodkar, nerver og andet væv omkring kræftknuden, således at potensen bevares. Samtidig er indgrebet skånsomt for patienten og har få bivirkninger. Foto: Nanoknife/AngioDynamics.

men er særdeles positive over for metoden også fordi den ikke afstedkommer alvorlige komplikationer. Patienterne kommer typisk hjem inden for samme døgn, som indgrebet har fundet sted.

Der er væsentlige fordele både for patienterne og samfundsøkonomisk, hvis metoden blev førstevalg ved behandling af kræft i prostata. Hvor en prostatakræftoperation koster op til omkring 120.000 kr. pr. patient i offentligt regi, vurderes omkostningen ved IRE-behandlingen at ligge på omkring det halve.

Nanoknife

Nanoknife fra amerikanske AngioDynamics er en ny metode til behandling af kræftsvulster i organer, som fx lever, nyrer, bugspytkirtel og prostata, hvor højfrekvent elektrisk strøm bruges til at destruere kræftcellerne. Da der ikke er tale om et kirurgisk indgreb, indebærer metoden mange fordele som fx mindre skade på omkringliggende væv, minimal smerte efter behandlingen, få bivirkninger, kort hospitalsophold samt mulighed for at gentage behandlingen om nødvendigt. Læs mere på www.neovitalis.dk
Kilde: Nanoknife.

Elektriske stråler tog kræftknuderne i prostata

Af Jens Chemnitz
Povelsen, journalist,
medlem af PROPAs
kommunikationsud-
valg

Skanderborg-ingeniør valgte at blive behandlet med NanoKnife-metoden på privatklinik i Tyskland. Så undgik han impotens og inkontinens. Til gengæld måtte han punge ud med knap 200.000 kr.

Så vidt vides er der indtil nu kun fem danskere, der har valgt at få bugt med prostatakræft ved hjælp af NanoKnife, en ny eksperimentel behandlingsform ved brug af elektrisk strøm. En af dem er Finn L. Hansen, 59-årig ingeniør i Skanderborg, der frasagde sig de traditionelle behandlingsmuligheder i Danmark til fordel for NanoKnife-

Finn L. Hansen

behandlingen på en privat klinik i Tyskland. Foreløbig med det glædelige resultat, at kræftknuderne er væk – og det er så også de knap 200.000 kr., Finn L. Hansen samlet set har betalt i forbindelse med behandlingen.

-Når man kender til de alvorlige bivirkninger og mange problemer, der ofte følger af operation og kemo, så er de penge givet godt ud, fastslår Finn L. Hansen.

Hans første møde med prostatakræft ligger tilbage i 2007, hvor hans far fik konstateret sygdommen. Anbefalingen fra lægerne lød på, at sønnen skulle få kigget på sine PSA-tal. Det gjorde han så løbende, og ultimo 2013 var tallet steget så meget, at han på Skejby Sygehus fik taget en biopsi. Fra da af stod det klart, at Finn L. Hansen havde en behandlingskrævende prostatakræft.

-Jeg gjorde egentlig klar til at tage imod tilbuddet om en operation – men samtidig brugte jeg også en masse tid på at undersøge, hvad der kunne være af alternative muligheder. Her fandt jeg ud af, at man på Prostata-Center i Offenbach am Main havde gode resultater med den meget skånsomme NanoKnife-metode, idet der blandt de ca. 100 behandlede ikke var forekommet tilbagefald. Det var ikke mit indtryk, at urologerne i Danmark var særligt optaget af denne mulighed, men der var dog en sygeplejerske, som syntes det lød meget interessant – og så, efter gode råd fra Kræftens Bekæmpelse, var det bare afsted de 800 km til Offenbach, fortæller Finn L. Hansen.

Prostata-Center i Offenbach har inden for de seneste år fået betydelig erfaring med NanoKnife-behandling, som er uden smerter og som i langt de fleste tilfælde ikke fører til impotens og inkontinens. Efter det første

besøg hos centrets grundlægger og chef, professor Michael K. Stehling, var Finn L. Hansen klar til at gå videre i det spor. Ved næste besøg i Offenbach nogle uger senere fik han en MRI-scanning, der pga. den lave Gleason-score ikke helt klart viste udbredelsen af kræften. Ved det tredje besøg stod den derfor på en avanceret 3D biopsi, hvor 34 nåle tog i alt 68 biopsier, og viste en Gleason-score på 7a. Så var der ikke længere tvivl om diagnosen: 3D-billedet afslørede to tumorer i prostata.

-Her sad jeg så over for et team af specialister med professor Stehling i spidsen. Efter en meget grundig gennemgang blev det besluttet, at jeg i april 2014 kom på det fjerde besøg, for i fuld narkose at få angrebet kræftknuderne med elektrisk strøm via NanoKnife-metoden, fortæller Finn L. Hansen, der dagen efter kunne vende hjem til Skanderborg.

På privatklinikken i Offenbach er man opmærksom på, at nogle patienter efterfølgende kan risikere infektioner. Finn L. Hansen fik blærebetændelse, som måtte behandles i tre omgange på Skejby Sygehus.

Otte uger efter operationen var han igen i Offenbach – det femte besøg – hvor en MRI-scanning viste, at kræftknuderne var bukket under for den elektriske strøm, som havde slået ca. halvdelen af prostataen ihjel.

Hos Prostata-Center oplyses det, at der blandt de ca. 200 patienter, der indtil nu har været gennem den eksperimentelle NanoKnife-behandling, ikke er noget tilfælde af tilbagefald.

- Nu holder jeg bare øje med PSA-tallene – og så har jeg naturligvis store forhåbninger til, at heller ikke jeg får tilbagefald, lyder det optimistiske budskab fra Skanderborg.

Screening for prostatakræft kan og skal forbedres

Af Niels Einer-Jensen,
Lokalformand for Propa, Fyn, nej@propa.dk

Mange mænd får målt indholdet af PSA (prostata specifikt antigen) i deres blod. Målingen har 2 formål:

- at følge udviklingen af en allerede diagnosticeret prostatakræft (måle effekten af en igangværende behandling)
- at undersøge om en mand måske har prostatakræft (screene for at fange en tidlig prostatakræft, helst så tidligt at helbredelse er mulig)

Denne artikel handler om vor forældede screeningsmetode i Danmark. Hovedproblemet er PSA målingen, der er uspecifik (trods navnet). PSA dannes af både normale prostataceller og prostatakræft-celler. Derfor kan en normal aktiv kirtel danne meget PSA (medføre forhøjet PSA), og en lille kræftknode kan danne så små mængder PSA, at det kun udgør en mindre del af af den totale produktion. Den normale produktion kan variere fra dag til dag, og en cykel-tur kan øge blodkoncentrationen (formodentlig på grund af lokal massage af kirtlen). Det er derfor ikke muligt at fastlægge en PSA, der entydigt fortæller om der er kræft i prostata. Vi kan i stedet tale om 3 niveauer ved en screening:

1) lav PSA værdi. Risikoen for prostatakræft er lille, specielt hvis kirtlen føles normal ved palpation gennem endetarm. Yderligere undersøgelser er ikke påkrævet.
2) høj PSA værdi. Risikoen for prostatakræft er stor. Der bør gennemføres en fuld udredning og, om nødvendigt, iværksættes behandling.

3) lidt forhøjet PSA. Resultatet er svært at fortolke. Kirtlen kan være normal med en høj aktivitet. Her skal i hvert fald ikke startes en behandling. Der kan også være en lille, langsom voksende kræftknu-

de, der måske skal behandles hos yngre mennesker, men ikke hos en ældre mand - for han har en høj sandsynlighed for at dø af noget andet, inden kræften udvikler sig. I slang siger man, at gamle mænd dør med, men ikke af prostatakræft, desværre er det kun delvis korrekt. I meget runde tal finder man kræftceller i prostata hos 60% af alle 60-årige, 70% af 70-årige osv. Kunsten er at behandle, når det er nødvendigt, men at undgå overbehandling. Der har man indført et begreb: Aktiv overvågning, hvor den suspekte kirtel og PSA kontrolleres hver 3-6 måned. Hvis overvågningen er effektiv, nedsættes antallet af behandlede mænd, uden kræften går over i en farlig fase. Læg mærke til ordet: Hvis. Patienten skal leve med en, forhåbentlig lille, usikkerhed, der som minimum koster nattesøvn.

En lidt forhøjet PSA værdi skaber diagnostiske problemer. Den kan tyde på en risiko for kræft, men den kan også være en falsk positiv værdi, hvor der ikke er kræftceller i kirtlen. En lidt forhøjet PSA fører i dagens Danmark til udtagning af biopsier (vævsprøver) fra prostata. De tages med en tynd nål, der stikkes gennem endetarmens væg ind i prostata. Der tages 10-20 vævsprøver efter et mønster, hvor største delen af kirtlen undersøges. Prøverne tages blindt, for det er ikke fastlagt, hvor i kirtlen de formodede kræftceller findes. Derfor er antallet af vævsprøver stort. Vævsprøverne mikroskoperes. Udbredelsen og udseendet af cellerne skaber en værdi (Gleason score), der er et udtryk for kræftens malignitet (ondskabsfuldhed). Desværre er det ikke ufarligt at stikke gennem endetarmens væg, for der er mange bakterier. Udtagningen medfører en del infektioner og formodentlig enkelte dødsfald. Antallet af undersøgelser og antallet af stik per undersøgelse skal derfor sænkes.

Efter min mening skal der indskydes en moderne MR scanning mellem PSA måling og biopsi. Moderne MR scannere kan med ret stor sikkerhed påvise små kræftknuder. Mistanken om prostatakræft kan afvises med en ublodig og ufarlig måling. Hvis kræftceller påvises, kan vævsprøver udtages ud fra den påviste placering, dvs. at færre nålestik er påkrævet. Vi råder altså over en effektiv og ufarlig metode til at sortere gruppen med let forhøjede PSA værdier. Det er muligt at sænke antallet af biopsier og derved nedsætte antallet af skader under den diagnostiske proces. Metoden bruges i nogen udstrækning på Herlev Sygehus, ligesom Rigshospitalet og Aarhus Universitetshospital er ved at starte. Danmark er bagefter. Der skal anskaffes scannere til regionsygehusene og uddannes mennesker til at vurdere billederne. Vanskelige vurderinger overføres via nettet til et par steder med specialister. Det bliver ikke billigt, men det forebyggende arbejde vil få et kvalitetsløft, færre mennesker vil blive fejlbehandlet, færre vil blive syge af biopsierne og flere vil overleve. Forhåbentlig.

Alle mænd med let forhøjet PSA bør tilbydes en MR scanning. Det koster penge, men hvorfor er det rimeligt at screene kvinders bryster for kræft, men ikke mænds prostata. Der dør lige så mange mænd af prostatakræft, som kvinder af brystkræft.

Sammenfatning: Indfør PSA screening af modne mænd. Ved mistanke gennemfør en moderne MR scanning. Tag biopsier ved påvisning af kræft ved scanning. Derefter diskuteres aktiv overvågning, behandlingsmuligheder osv. med patienten og dennes pårørende.

Denne artikel er baseret på min personlige opfattelse. Den er (endnu?) ikke Propa's eller hospitalssektorens officielle holdning.

Sønderjyske har gjort det igen

Af Jens Kristian Sørensen,
Lokalformand for PRO-
PA, Region Sydjylland

Vi har én gang til fået en dejlig donation fra ishockeyspillerne, supporterne og denne gang også direkte fra ungdomsafdelingen. Tirsdag den 30. december blev der overrakt en check på 26.193,50 kroner fra spillere og supportere til Propa (Prostatakræftforeningen) på isen inden kampen mod Aalborg Pirates.

Supporterne har virkelig lagt en stor indsats for dagen. Derudover har spillernes koner/kærester samlet ind under hjemmekampen mod Rødovre, og spillertruppen har også selv doneret nogle penge, forklarer sportschef Søren Stockfisch.

Igangsætteren for fire år siden, da indsamlingerne til os begyndte, var den tidligere Sønderjyskeback Daryl Andrews.

At ungdomsafdelingen har kunnet samle 5.429,63 kroner ind til os, er vi i Propa dybt imponerede over og meget meget taknemmelige for.

Man bliver varm om hjertet og meget meget glad over at modtage så flot et beløb indsamlet af ungdomsafdelingen og overrakt af tre dejlige unger siger Jens Kristian Sørensen, hvor billedet jo så tydeligt viser både givernes og modtagerens glæde. Fra Propa's side kan vi kun sige tusind tak, fordi Sønderjyske Elitesport igen har samlet så store beløb sammen til os.

I regionen er der nu ca. 4.500 mænd med diagnosen og der kommer ca. 700 nye til om året.

Heldigvis får langt de fleste et tåleligt sygdomsforløb og lever godt efter behandling i mange år, men ca. 4 % er ikke så heldige, så der dør en mand af prostatakræft næsten hver dag hernede.

Det er derfor meget vigtigt for os at kunne udbrede kendskabet til sygdommen gennem oplysning skriftligt, mand til mand eller

ved foredrag i lokalområderne og samtidigt trække på alle de muligheder, der ligger i en stærk landsorganisation og den viden og erfaring, der er til rådighed her dels gennem vores medlemsblad PROPAS NYT og dels ikke mindst på hjemmesiden www.propa.dk hvor der i forbindelse med et medlemskab af foreningen åbnes op for en verden af informationer.

Glade billeder fra overrækkelsen i SE Arena i Vojens den 30. december 2014

Overrækkelsen af checken fra supportere og spillere før kampen i Vojens af Holdkaptajn Kim Lykkeskov og Supporter Martin Lindley til Jens Kristian Sørensen, formand for Propa i Region Sydjylland

Checken fra ungdomsafdelingen:

KORT NYT

Arvelige faktorer er vigtigere end miljø og livsstil for forekomst af prostatakræft

Forskere ved Lunds universitet har fastslået, at medfødte arvelige egenskaber er en større risiko for at få prostatakræft end miljø- og livsstilsfaktorer. Forskerne studerede adopterede personer født i Sverige og sammenlignede dem i undersøgelsen med både deres biologiske forældre og deres adoptivforældre. Man fandt 70.965 adopterede mænd og kvinder født imellem 1932 og 1969 og fik en kræftsygdom imellem 1958 og 2010. Samtidigt undersøgte adoptivforældrene og de biologiske forældre i samme tidsrum. Risikoen for kræft var dobbelt så stor for de adopterede, hvor deres biologiske forældre havde samme kræftsygdom, medens der ingen øget risiko var med adoptivforældre med samme sygdom.

Kilde: Lunds Universitet

Sort uheld skyld i mange kræftsygdomme

Forskere i Baltimore i USA siger, at tilfældige DNA-mutationer er hovedårsag til mange kræftformer. At almindeligt sort uheld spiller en stor rolle, når nogle bliver ramt af kræft. Det viser en forskningsrapport, som hævder, at to tredjedele af alle kræfttilfælde af forskellige typer skyldes forskellige mutationer – og ikke arveanlæg eller farlige vaner som f.eks. rygning. Forskerne har undersøgt 31 forskellige typer af kræft – deriblandt leukæmi og kræft i bugspytkirtlen, knoglekræft, testikelkræft, livmoderkræft og hjernekræft, og de fandt frem til, at disse langt hen ad vejen kunne forklares som biologisk sort uheld. Andre

ni typer kræft såsom kræft i endetarmen, hud- og lungekræft - relateret til rygning - derimod er mere påvirket af genetik og miljømæssige påvirkninger. Helt overordnet anslår forskerne, at 65 pct. af kræfttilfældene skyldes tilfældige mutationer i gener.

Kilde: TV2

En stor undersøgelse af et nyt præparat mod prostatakræft starter i USA

Der rekrutteres nu patienter til en fase 3 undersøgelse af præparatet ARN-509. Det er en androgenreceptor hæmmer, og målgruppen er mænd med kastrationsresistent prostatakræft. Præparatet har udvist gode resultater i tidligere undersøgelser. Den undersøgelse som starter nu, henvender sig til mænd med ikke-metastaseret kastrationsresistent prostatakræft.

Kilde: US National Institutes of Health

Operation giver den bedste overlevelse ved prostatakræft

Forskere på det Karolinske Institut i Sverige har, sammen med kollegaer i udlandet, sammenlignet operation af prostatakræft med strålebehandling. Undersøgelsen viste at patienter med lokaliseret prostatakræft har den bedste overlevelse, når den første behandling er operation. Den største fordel ved operation fandtes hos yngre mænd med mellem- og højrisiko prostatakræft. Undersøgelsen bygger på en analyse af mere end 34.000 mænd over en periode på 15 år.

Kilde: British Medical Journal

Kræftens Bekæmpelse advarer mod unødigt test for prostatakræft

Kræftens Bekæmpelse opfordrer mænd til ikke at lade sig tjekke for prostatakræft, hvis de ikke har symptomer. Udmeldingen kommer, fordi lægerne ser en stigning af mænd, der bliver tjekket for prostatakræft i løbet af november på grund af kampagnen Movember. Ifølge Kræftens Bekæmpelse er det svært at vide, om en knude på prostata er ondartet og aggressiv, og en behandling har store bivirkninger. Overlæge i Kræftens Bekæmpelse Iben Holten siger, at mændene meget ofte bliver impotente og har svært ved at holde på vandet. Derfor skal man ikke have taget testen, medmindre man har symptomer, der kunne tyde på, at man har prostatakræft.

Kilde: Kræftens Bekæmpelse

Nyskabende kræftvaccine skal udvikles af nyt selskab

En vaccine, der kan kickstarte immunforsvaret til at bekæmpe kræft. Det er, hvad Center for Cancer Immunoterapi (CCIT) på Herlev Hospital er godt i gang med at udvikle og har patenteret. Vaccinen, der er den første af sin art i verden, viser så lovende resultater, at der nu dannes et særligt selskab, IO Biotech ApS, der skal udvikle vaccinen yderligere. - Det er en unik måde at tænke kræftvaccine på, og vi befinder os helt i frontlinjen på verdensplan, siger hovedopfinderen Mads Hald Andersen, som er professor og vicecenterleder på CCIT. Kræftvaccinen har allerede været afprøvet på 14 patienter med lungekræft med lovende resultater.

Kilde: TV2

VELKOMMEN i Prostatakræftforeningen PROPA

PROPA arbejder for at:

- øge oplysningen om prostatakræft

- støtte forskning i sygdommen

Støt dig selv! Bliv medlem!

Indmeld dig på www.propa.dk eller tlf. 33 12 78 28

KORT MØDEOVERSIGT

Nykøbing F	16.2.2015	Netværks café
København	19.2.2015	Netværkstræf
København	19.2.2015	Bækkenbundsøvelser
Aalborg	20.2.2015	Patient til patient
Esbjerg	23.2.2015	PROPA café
København	24.2.2015	Prostatakræft fra A til Z
Slagelse	24.2.2015	Træffetid
Hvidovre	26.2.2015	Prostataskole
Nykøbing F	26.2.2015	Prostatakræft fra A til Z
Vejle	26.2.2015	Bækkenbundstræning
Nakskov	2.3.2015	Træffetid
Odense	3.3.2015	Erfamøde
Aarhus	3.3.2015	Samtalegrupper
København	5.3.2015	Netværkstræf
Hillerød	5.3.2015	Spis sundt
Næstved	5.3.2015	Drop ind
Aalborg	6.3.2015	Patient til patient
Vordingborg	9.3.2015	Møde i selvhjælpsgruppe
Svendborg	10.3.2015	Erfaringsudveksling
Aabenraa	10.3.2015	Træffetid
Hvidovre	11.3.2015	Osteoporose
Marielyst Falster	11.3.2015	Humør i hverdagen
Vejle	11.3.2015	Livsrum
Nykøbing F	16.3.2015	Netværks café
Holbæk	17.3.2015	Prostataskole
Ikast	17.3.2015	Prostatakræft og parforhold
Aarhus	18.3.2015	Prostatakræft og parforhold
København	19.3.2015	Netværkstræf

KORT MØDEOVERSIGT (fortsat)

Aalborg	20.3.2015	Patient til patient
Næstved	25.3.2015	Senfølger efter prostatakraft
Nykøbing Mors	26.3.2015	Erfaringsudveksling
Vejle	26.3.2015	Bækkenbundstræning
Esbjerg	30.3.2015	PROPA café
Slagelse	31.3.2015	Træffetid
Næstved	2.4.2015	Drop ind
Aarhus	7.4.2015	Erfaringsudveksling
Vejle	8.4.2015	Livsrum
Vordingborg	13.4.2015	Møde i selvhjælpsgruppe
Nakskov	13.4.2015	Træffetid
Odense	14.4.2015	Kost og motion
Svendborg	14.4.2015	Erfaringsudveksling
Aabenraa	14.4.2015	Træffetid
København	16.4.2015	Netværkstræf
Hillerød	16.4.2015	To patienthistorier
Aalborg	17.4.2015	Patient til patient
Holbæk	21.4.2015	Prostatakraft og parforhold
København	22.4.2015	Senfølger efter prostatakraftbehandling
Næstved	22.4.2015	Kvinde-pårørende gruppe
Nykøbing F	27.4.2015	Netværks café
Esbjerg	27.4.2015	PROPA café
Slagelse	28.4.2015	Træffetid
Nykøbing F	28.4.2015	Styrk din manddom
København	30.4.2015	Netværkstræf
Aarhus	5.5.2015	Samtalegrupper
Næstved	7.5.2015	Drop ind
Vordingborg	11.5.2015	Møde i selvhjælpsgruppe
Nakskov	11.5.2015	Træffetid
Aabenraa	12.5.2015	Træffetid
Vejle	13.5.2015	Livsrum
Aalborg	15.5.2015	Patient til patient
Svendborg	19.5.2015	Erfaringsudveksling
Esbjerg	25.5.2015	PROPA café
København	28.5.2015	Netværkstræf
Aalborg	29.5.2015	Patient til patient
Nakskov	1.6.2015	Træffetid
Odense	2.6.2015	Familiens problemer
Aarhus	2.6.2015	Samtalegrupper
Næstved	4.6.2015	Drop ind
Vordingborg	8.6.2015	Møde i selvhjælpsgruppe
Aabenraa	9.6.2015	Træffetid
Vejle	10.6.2015	Livsrum
København	11.6.2015	Netværkstræf
Aalborg	12.6.2015	Patient til patient
Næstved	17.6.2015	Kvinde-pårørende gruppe
Nykøbing F	22.6.2015	Træffetid
København	25.6.2015	Netværkstræf

Mødekalender

Hovedstadsregionen inkl. Bornholm

København

Hver anden torsdag

fra 5. februar til 25. juni

Kl. 16.00 til kl. 18.00

Sted: Center for Kræft og Sundhed, Nørre Allé 45,
2200 København N

Emne: Netværkstræf

Du er måske nydiagnostiseret og/eller har brug for en åben snak med en ligestillet om din situation, behandlingsmuligheder og evt. bivirkninger. Her er åbent for patienter og pårørende. Mulighed for individuel samtale med en medpatient eller pårørende. Tilmelding ikke nødvendig.

Kontaktperson: Jens Nielsen,
tlf. 40 76 62 71

Hillerød

Torsdag den 5. februar 2015

Kl. 19.00 – 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse i Hillerød, Østergade 14,
3400 Hillerød

Emne: Prostatakræft fra de pårørendes perspektiv. To ægtefæller til prostatakræftpatienter, **Maybrith** og **Elin**, vil fortælle om deres samliv og udfordringer i forbindelse med deres mænds sygdom.

Mødeleder: Roman Sumczynski
Tilmelding: senest 2. februar til Kræftrådgivningen i Hillerød,
tlf. 70 20 26 58

København

Patientmedlemmer indbydes

Torsdag den 19. februar 2015

Kl. 18.30-21.00 – Husk mødetid kl. 18.15

Emne: Bækkenbundsøvelser.

Kursuset er for mænd, der ønsker at få styr på musklerne omkring bækkenet i forbindelse med inkontinens. Du skal lære nogle teknikker dertil. Evnen til rejsning kan måske også forbedres. Kurset vil veksle mellem teori og øvelser, og der skal medbringes papir, blyant og tøj til at bevæge sig i.

Praktiske øvelser vil foregå på gulvet – medbring måtte eller hav et håndklæde eller lign. med.. Undervisningen varer 2½ time uden egentlige pauser, men der er mulighed for vand og et stykke frugt.

Underviser **Søren Ekman**, daglig leder af Gotvedskolen.

Søren Ekmans kompendium "Fra regnorm til Anarkonda" kan købes ved mødet - pris kr. 119,- og der er også en video til kr. 169,-. Download version kr. 119,-.

Det er en fordel at have købt bog eller DVD inden mødet.

Mødeleder Jørgen Petersen.

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Strandboulevarden 49, 1. sal, Lokale 4.1 2100 København Ø. Der er gratis parkering ved hovedindgangen.

Tilmelding: Senest tirsdag den 17. februar 2015 kl. 15.00 på mail bakkenbund14@gmail.com

Betaling for deltagelse kr. 100,- Konto nr. herfor oplyses efter modtagelse af din tilmelding.

Bemærk: Tilmelding efter princippet "**Først til mølle**", der er begrænset deltagerantal.

Husk at melde afbud – en på venteliste kan have glæde deraf.

Brugerbetalingen refunderes kun ved afbud senest onsdag den 18. februar 2015 kl. 12.00.

København

Tirsdag den 24. februar 2015

Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Center for Kræft og Sundhed, Nørre Allé 45,
2200 København N

Emne: Prostatakræft fra A –

Z del 2. Formålet med denne mødeserie har været at få en generel, opdateret gennemgang af prostatakræftsygdommen og dens behandling bl.a. af hensyn til nye medlemmer. Af hensyn til emnets omfang har vi været nødt til at dele gennemgangen over to møder. Overlæge Klaus Brasso fra Rigshospitalets urologiske afdeling foretager gennemgangen. Første møde blev holdt d. 11.

november med hovedvægten på diagnose og behandling af lokaliseret prostatakræft. Der var fuldt hus, som var meget begejstret for en forståelig og spændende gennemgang. Dette møde lægger hovedvægten på prostatakræft med spredning.

Mødeleder: Jens Nielsen

Tilmelding: Til Center for Kræft og Sundhed på 8220 5805 eller på mail: koebenhavn@cancer.dk senest fredag d. 20. februar 2015. Hurtig tilmelding tilrådes.

Hvidovre

Kræftens Bekæmpelse Hvidovre Lokalforening i samarbejde med PROPA

Torsdag den 26. februar 2015

Kl. 19.00 til ca. 21.30

Sted: Sundhedscentret, Hvidovrevej 278, 2650 Hvidovre

Emne: Prostataaskole

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til foredrag med Jørgen Petersen fra Prostatakræftforeningen PROPA.

- Indledning – Kort om foredragsholderens sygehistorie
- Du har lige fået diagnosen – den havde du ikke lige set – hvad nu
- Nogle i familien har haft prostatakræft – hvad kan det betyde for dig
- Havde du en "god" oplevelse ved den første konsultation
- Hvordan reagerede den pårørende
- Behandlings muligheder – er det nødvendigt med behandling
- Bivirkninger ved behandlinger
- Kost og motion
- Ønsker fra tilhørerne

Nye patienter og deres pårørende forventes herefter bedre at kunne takle situationen – at være prostatakræftpatient samt at give den pårørende en form for basisviden til at forstå mandens situation. Mødet giver dig mulighed for at træffe andre med kræft - tæt inde på livet, og en snak med andre i samme situation.

Mødeleder: Lise-Lotte Dørge, Kræftens Bekæmpelse Hvidovre lokalforening.

I pausen er der mulighed for anvendelse af kaffeautomat.

Foredraget er gratis, men **gerne tilmelding** til Sundhedscentret, telefon 36 39 37 37 eller på sundhedscentret@hvidovre.dk

Hillerød

Torsdag den 5. marts 2015

Kl. 19.00 – 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse i Hillerød, Østergade 14, 3400 Hillerød

Emne: Hvad ved vi om kostens betydning for kræftrisiko. Spis sundt og forebyg kræft. Møde med ernæringsforsker, ph.d. Anja Olsen fra Kræftens Bekæmpelse og medforfatter til bogen: "Det gode helbred. Spis sundt og forebyg Kræft" Politikens Forlag.

Mødeleder: Roman Sumczynski
Tilmelding: senest 2. marts til Kræftrådgivningen i Hillerød, tlf. 70 20 26 58

Hvidovre

Onsdag den 11. marts

Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Sundhedscentret Hvidovre, Hvidovrevej 278, 2650 Hvidovre.

Emne: Osteoporose – knogleskørhed

Lisbet Rindsø og Dorrit Stauber fra Osteoporoseforeningen fortæller om denne lumske knoglesygdom, som mange har og anslået omkring 450.000 danskere lever med uden at vide det. Knogleskørhed er en almindelig bivirkning ved hormonbehandling af prostatakræft.

Mødeleder: John Skaletz

Tilmelding: Sundhedscentret på telefon 3639 3737 eller e-mail: sundhedscentret@hvidovre.dk

Hillerød

Torsdag den 16. april 2015

Kl. 19.00 – 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse i Hillerød, Østergade 14, 3400 Hillerød

Emne: To patienthistorier; to forskellige behandlingsforløb: en med helbredende behandling og

en anden med livsvarig behandling. En personlig beretning.

De vil fortælle om deres sygdom, behandling og senfølger. Efterfølgende vil der være mulighed for erfaringsudveksling og diskussion.

Mødeleder: Roman Sumczynski
Tilmelding: senest 13. april til Kræftrådgivningen i Hillerød, tlf. 70 20 26 58

København

Torsdag den 22. april

Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Center for Kræft & Sundhed, Nørre Allé 45, København N.

Emne: Senfølger efter prostatakræftbehandling v/ forskningsleder og overlæge, professor

Christoffer Johansen, Center for Kræftforskning.

Hvad forstås ved senfølger, og hvordan kan vi leve med dem. Vi lever generelt længere med en kræftsygdom og bivirkningerne af kræftbehandlingen – også kaldet senfølger. Senfølger kan vise sig flere år efter behandling, og for mange er de kroniske. De kan have alvorlige konsekvenser for den enkelte kræftpatient og deres pårørende med både fysiske, psykiske og psykosociale funktionssvigt, og bære svært invaliderende i hverdagen.

Mødeleder: Jens Nielsen

Tilmelding: Til Center for Kræft og Sundhed på 82 20 58 05 eller på mail: koebenhavn@cancer.dk senest fredag den 17. april.

Region Sjælland Nykøbing Falster

Mandag den 16. februar

Kl. 14.00 til kl. 16.30

Sted: Guldborgsund Frivilligcenter, Banegårdspladsen 1 A, Nykøbing F.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i **Netværks Caféen** - Mød en repræsentant fra PROPA - **Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland**. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i Caféen uden forudgående aftale.

Slagelse

Tirsdag d. 24. februar 2015

Kl. 14.00 – 15.30.

Sted: Slagelse Centralbibliotek, Stenstuegade 3, 4200 Slagelse

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft. Pårørende og andre interesserede er meget velkomne.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Nykøbing Falster

Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland indbyder medlemmer, pårørende og interesserede til emnemøde.

Torsdag den 26. februar

Kl. 19.00 til kl. 21.30

Sted: Auditoriet K-103. Campus Storstrøm, Bispegade 5, 4800 Nykøbing F.

Emne: "Prostatakræft fra A-Z og det sidste nye fra lægevidenskaben vedr. behandling af prostatakræft."

Mød **Klaus Brasso**, overlæge, cand.med., ph.d. og speciallæge ved Rigshospitalets Urologiske afdeling.

Klaus Brasso, der også er medlem af Copenhagen Prostate Center, kommer og fortæller generelt om prostatakræft samt om det sidste nye fra lægevidenskaben vedr. behandling af prostatakræft, de sidste nye mediciner o.m.a. Klaus Brasso vil også besvare eventuelle spørgsmål af generel karakter. **Entrépris:** 30 kr. inkl. frugt og kildevand.

Tilmelding: Asbjørn Rasmussen, tlf. 22 87 40 21 eller via e-mail: asseras@rasmussen.mail.dk - Helst 5 dage før.

Nakskov

Mandag den 2. marts

Kl. 9.00 til kl. 12.00

Sted: Vestibulen Nakskov Sundheds- og akuthus, Hoskiærvej 17, Nakskov.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i Sundhedsinfoen - Mød en repræsentant fra PROPA - **Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland**. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i infoen uden forudgående aftale.

Næstved

Torsdag den 5. marts

Kl. 14.30 til kl. 16.00

Sted: Kræftrådgivningen Livsrum, Ringstedgade 71, Næstved.

Emne: " Drop-ind "

Træffetid for medlemmer , pårørende og andre interesserede, til en god snak med en repræsentant fra Propa. Prostatakræft, - behandling o.m.a. vi hjælper så godt vi kan !

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Vordingborg

Mandag den 9. marts

Kl. 14.00 til kl. 16.00

Sted: Brænderigården i Vordingborg – 1. sals mødelokale, Algade 104, 4760 Vordingborg

Emne: Møde i den lokale selvhjælpsgruppe 2. mandag i hver måned.

Nærmere oplysninger: Erik Dalsby, tlf. 55 37 33 52

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Marielyst, Falster

Lokalgruppen Guldborgsund- Lolland indbyder i samarbejde med Nykøbing F. Aftenskoler, Kræftens Bekæmpelse Guldborgsund Lokalforening og Højskolen Marielyst - medlemmer, pårørende og interesserede til et foredrag af **TV-vært Peter Kær**.

Onsdag den 11. marts 2015

Kl. 19.00 til kl. 21.30

Sted: Højskolen Marielyst (for aktive seniorer). Bøtøvej 2. Marielyst.

Emne: "Humor i hverdagen i forbindelse med sygdom". **Peter Kær** tager i sit nye lattervækende foredrag fat på mange af de finurligheder i hverdagen, der ofte vækker undren og kalder på en tanke, et smil, måske endda et grin. Med udgangspunkt i de mange informationer og udfordringer vi hver dag bliver stillet overfor, vil **Peter Kær** guide os gennem de mange sving og kurver, som livets ikke altid nyasfalterede vej byder på. I en tid, hvor grinet heldigvis ikke har foretaget samme glidetur som friværdis og aktiekurs, er der dømt tid til

eftertænksomt smilehul i en grænende hverdag. Tag på tur med **Peter Kær** og find det søde med det sure.

Kaffe og kage kl. 20.00-20.30

Entrépris: 100 kr. inkl. kaffe og kage

Tilmelding: Nykøbing F. Aftenskoler, tlf.: 54 85 87 87

Nykøbing Falster

Mandag den 16. marts

Fra kl. 14.00 til kl. 16.30

Sted: Guldborgsund Frivilligcenter, Banegårdspladsen 1 A, Nykøbing F.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i **Netværks Caféen** - Mød en repræsentant fra **PROPA - Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland**. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i Caféen uden forudgående aftale.

Holbæk

Tirsdag den 17. marts 2015

Kl. 19.00 til kl. 21.30

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Hasselvænget 5, 4300 Holbæk.

Emne: Prostata-skole.

Patienter, pårørende og andre interesserede indbydes til foredrag med **Jørgen Petersen** fra PROPA Region Hovedstaden.

- Indledning – Kort om Jørgens egen sygehistorie.
- Du har lige fået diagnosen – og hvad nu? Havde du en "god" oplevelse ved mødet med sygehuset?
- Hvordan reagerer familie og pårørende?
- Behandlingsmuligheder, er der nødvendigt – og bivirkninger?
- Arvelighed?
- Kost og motion.
- Ønsker fra tilhørerne.

Deltagerne forventes herefter bedre at kunne takle situationen – at være prostatakræftpatient. Mødet giver dig mulighed for at træffe andre med prostatakræft, og få en snak med dem. Der er gratis adgang, og i pausen er der kaffe med brød, det koster 20,- kr.

Tilmelding: Senest lørdag den 14. marts 2015 pr. e-mail til Bendt Larsen bendterik@nypost.dk eller tlf. 59 18 20 09/mobil 20 16 48 59

Næstved

Onsdag den 25. marts

Kl. 19.00 – 21.00

Sted: Kræftrådgivningen Livsrum, Ringstedgade 71, Næstved.

Emne: Senfølger efter prostatakræft.

Sygeplejerske og sociolog **Marianne Nord Hansen** og **Esther Zoe** – der begge har erfaring med senfølger efter kræftbehandling, fortæller denne aften om deres erfaring med emnet, - og besvarer gerne spørgsmål fra salen. Der vil efter foredraget være kaffe + kage, pris for ovenstående Kr. 25,00.

Tilmelding: senest mandag d. 23. Marts på mail: pea.propa@gmail.com, eller på tlf. 20 87 43 91.

Slagelse

Tirsdag d. 31. marts 2015

Kl. 14.00 til kl. 15.30.

Sted: Slagelse Centralbibliotek, Stenstuegade 3, 4200 Slagelse

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft

Pårørende og andre interesserede er meget velkomne.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Næstved

Torsdag den 2. april

Kl. 14.30 til kl. 16.00

Sted: Kræftrådgivningen Livsrum, Ringstedgade 71, Næstved.

Emne: " Drop-ind "

Træffetid for medlemmer, pårørende og andre interesserede, til en god snak med en repræsentant fra Propa. Prostatakræft, - behandling o.m.a. vi hjælper så godt vi kan !

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Vordingborg

Mandag den 13. april

Kl. 14.00 til kl. 16.00

Sted: Brænderigården i Vordingborg – 1. sals mødelokale, Algade 104, 4760 Vordingborg

Emne: Møde i den lokale selvhjælpsgruppe 2. mandag i hver måned.

Nærmere oplysninger: Erik Dalsby, tlf. 55 37 33 52

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Nakskov

Mandag den 13. april

Kl. 9.00 til kl. 12.00

Sted: Vestibulen Nakskov Sundheds- og akuthus, Hoskiærvej 17, Nakskov.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i Sundhedsinfoen - Mød en repræsentant fra PROPA - Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i infoen uden forudgående aftale.

Holbæk

Tirsdag den 21. april 2015

Kl. 19.00 til kl. 21.30

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Hasselvænget 5, 4300 Holbæk.

Emne: Prostatakræft og parforhold - en personlig beretning ved **Jens og Marianne**.

Behandlingen af prostatakræft kan have alvorlige konsekvenser for seksualiteten. Alligevel tales der kun lidt om de spørgsmål dette rejser for parforhold og livskvalitet, for emnet er både svært og tabubelagt.

Hvordan opleves det som mand, at blive ramt på potensen?

Hvordan er det at være kone/samlever/kæreste, når manden får prostatakræft? Er det muligt at bevare sit sexliv, og hvor kan man hente hjælp?

Parret **Jens og Marianne** fortæller om deres liv med prostatakræft. Om at gennemleve kriser, om behandlingen og dens bivirkninger, og om den udfordring det er for begge, når behandlingen får konsekvenser for seksualiteten.

Jens og Marianne er musikere, og giver deres beretning en ekstra dimension med små musikalske indslag. Efterfølgende er der lejlighed til spørgsmål og debat.

Jens og Marianne fik i 2013 **Prostatakræftprisen** for foredraget.

Foredraget henvender sig til patienter og pårørende. Der er gratis adgang, og i pausen er der kaffe med brød, det koster 20,- kr.

Tilmelding: Senest lørdag den 18. april 2015 pr. **e-mail** til Bendt Larsen bendterik@nypost.dk eller **tlf.** 59 18 20 09/mobil 20 16 48 59

Næstved

Onsdag den 22. april

Kl. 15.30 til kl. 17.30

Sted: Kræftrådgivningen Livsrum, Ringstedgade 71, Næstved.

Emne: Kvinde-pårørende gruppemøde

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Nykøbing Falster

Mandag den 27. april

Kl. 14.00 til kl. 16.30

Sted: Guldborgsund Frivilligcenter, Banegårdspladsen 1 A, Nykøbing F.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i **Netværks Caféen** - Mød en repræsentant fra **PROPA - Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland**. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i Caféen uden forudgående aftale.

Slagelse

Tirsdag d. 28. april 2015

Kl. 14.00 – 15.30.

Sted: Slagelse Centralbibliotek, Stenstuegade 3, 4200 Slagelse

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft

Pårørende og andre interesserede er meget velkomne.

Tilmelding: Ikke nødvendig.

Nykøbing Falster

Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland indbyder medlemmer, pårørende og interesserede til temaaften.

Tirsdag den 28. april 2015.

Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Guldborgsund Frivilligcenter, Banegårdspladsen 1 A.

Foredragsholder: **Karen Holmenlund Larsen** - bevægelsespædagog og formidler inden for krop og sind.

Emne: "Styrk din manddom"

Karen Holmenlund Larsen kommer og fortæller i teori & praksis om simple øvelser til bedre rejsning og evnen til at holde tæt. Samtidig kan man købe en øve CD og selv lave disse øvelser derhjemme stående, siddende eller liggende helt diskret. **Der serveres gratis kaffe/the og frugt.**

Tilmelding: Asbjørn Rasmussen, **tlf. 22874021** eller via **e-mail:** asseras@rasmussen.mail.dk

Næstved

Torsdag den 7. maj

Kl. 14.30 til kl. 16.00

Sted: Kræftrådgivningen Livsrum, Ringstedgade 71, Næstved.

Emne: "Drop-ind"

Træffetid for medlemmer, pårørende og andre interesserede, til en god snak med en repræsentant fra Propa. Prostatakræft, - behandling o.m.a. vi hjælper så godt vi kan!

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Vordingborg

Mandag den 11. maj

Kl. 14.00 til kl. 16.00

Sted: Brænderigården i Vordingborg - 1. sals mødelokale, Algade 104, 4760 Vordingborg

Emne: Møde i den lokale selvhjælpsgruppe 2. mandag i hver måned.

Nærmere oplysninger: Erik Dalsby, tlf. 55 37 33 52

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Nakskov

Mandag den 11. maj

Kl. 9.00 til kl. 12.00

Sted: Vestibulen Nakskov Sundheds- og akuthus, Hoskiærvej 17, Nakskov.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i Sundhedsinfoen - Mød en repræsentant fra **PROPA - Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland**. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og

Aftenmøde i Hillerød Foto: Jørgen Jørgensen

vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i infoen uden forudgående aftale.

Nakskov

Mandag den 1. juni
Kl. 9.00 til kl. 12.00

Sted: Vestibulen Nakskov Sundheds- og akuthus, Hoskiærvej 17, Nakskov.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i Sundhedsinfoen - Mød en **repræsentant fra PROPA - Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland**. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i infoen uden forudgående aftale.

Næstved

Torsdag den 4. juni
Kl. 14.30 til kl. 16.00

Sted: Kræftrådgivningen Livsrum, Ringstedgade 71, Næstved.

Emne: "Drop-ind"
Træffetid for medlemmer, pårørende og andre interesserede, til en god snak med en repræsentant fra Propa. Prostatakræft, - behandling o.m.a. vi hjælper så godt vi kan!
Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Vordingborg

Mandag den 8. juni
Kl. 14.00 til kl. 16.00

Sted: Brænderigården i Vordingborg - 1. sals mødelokale, Algade 104, 4760 Vordingborg

Emne: Møde i den lokale selvhjælpsgruppe 2. mandag i hver måned.

Nærmere oplysninger: Erik Dalsby, tlf. 55 37 33 52

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Næstved

Onsdag den 17. juni
Kl. 15.30 til kl. 17.30

Sted: Kræftrådgivningen Livsrum, Ringstedgade 71, Næstved.

Emne: Kvinde-pårørende gruppemøde

Tilmelding: Tilmelding ikke nødvendig.

Nykøbing Falster

Mandag den 22. juni
Kl. 14.00 til kl. 16.30

Sted: Guldborgsund Frivilligcenter, Banegårdspladsen 1 A, Nykøbing F.

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft i Netværks Caféen - Mød en repræsentant fra **PROPA - Lokalgruppen Guldborgsund-Lolland**. Pårørende er også meget velkomne. Få råd og

vejledning i uformelle rammer og over en kop the eller kaffe. Du kan frit møde op i Caféen uden forudgående aftale.

Region Fyn

Odense

Tirsdag den 3. marts
Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Seniorhuset, Toldbodgade, 5000 Odense C.

Emne: ERFA møde: Udveksling af erfaringer.

Tilmelding: Senest mandag d. 2 marts kl. 12 på mail: odense@propa.dk eller sms til 66 13 72 73.

Svendborg

Tirsdag den 10. marts
Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Kræftens bekæmpelse Brogade 35, 5700 Svendborg

Emne: Erfaringsudveksling for såvel patienter som pårørende
Tilmelding: Pia Runge Mahler på telefon 21 75 79 33 eller på mail: pia@rantzausmindemail.dk

Odense

Tirsdag den 14. april
Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Seniorhuset, Toldbodgade, 5000 Odense C

Emne: Kost og Motion.
Diætist **Ninne Jacobsen**, Dallund Slot. Ninne er uddannet Diætist

og Fitness instruktør og har stor viden om kosten og motionens betydning i forbindelse med en kræftdiagnose, og hvordan det kan forbedre hverdagen.

Tilmelding: Senest mandag d. 13 april kl. 12 på mail: odense@propa.dk eller sms til 66 13 72 73.

Svendborg

Tirsdag den 14. april

Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse Brogade 35, 5700 Svendborg

Emne: Erfaringsudveksling for såvel patienter som pårørende.

Tilmelding: Pia Runge Mahler på telefon 21757933 eller på mail: pia@rantzausmindemail.dk

Svendborg

Tirsdag den 19. maj

Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Kræftens Bekæmpelse Brogade 35, 5700 Svendborg

Emne: Erfaringsudveksling for såvel patienter som pårørende

Tilmelding: Pia Runge Mahler på telefon 21757933 eller på mail: pia@rantzausmindemail.dk

Odense

Tirsdag den 2. juni

Kl. 19.00 til 21.00

Sted: Seniorhuset, Toldbodgade, 5000 Odense C.

Emne: Familiens problemer. Indleder **Erling Lenskjold**. Erling er pensioneret vejleder fra Kræftens Bekæmpelse i Odense og har stor erfaring i at tale med kræftramte mennesker og deres familie.

Temaet for mødet er: Hvad hænder i og med familien, når manden rammes af prostatakræft. Der er meget at tale om, samtidig er det svært - og emnet bliver måske ikke behandlet særlig elegant inden for familien. Hvilke problemer får konen og børnene. Hvordan er samspillet mellem mand og kone, kan de tackle problemerne i fællesskab. Mandens selvfølelse rammes (specielt når han hormonbehandles), hvordan påvirker det. Forrykkes magtbalancen mellem mand og kvinde.

Tilmelding: Senest mandag d. 1 juni kl. 12 på mail: odense@propa.dk eller sms til 66 13 72 73.

Region Nordjylland Aalborg

Fredage i lige uger

Kl. 10.00 til kl. 12.00

Sted: Forhallen i Sygehus Syd, Hobrovej 18-22, Aalborg

Emne: "Patient til patient" er et samarbejde mellem Nordjyske patientforeninger og Aalborg Sygehus. PROPA deltager i dette samarbejde og har træffetid for mænd med prostatakræft fredage i lige uger. Pårørende er også meget velkomne.

Tilmelding: Tilmelding er ikke nødvendig.

Nykøbing M

Sted: Sundhedscenter Limfjorden, Strandparken 48, 7900 Nykøbing M

Emne: Bækkenbunds-træning for mænd.

Morsø Kommune tilbyder bækkenbundstræning på hold for mænd. Forløbet strækker sig over 7 seancer med undervisning og træning hver anden uge af ca. en times varighed.

Formålet er at give viden om og forståelse for egen situation gennem undervisning og vejledning samt at instruere i selvtræning af bækkenbunden med henblik på at opnå en bedre kontrol af denne.

NB. Du skal være bosat i Morsø Kommune og skal selv sørge for transport. Du skal være i stand til at komme fra liggende til stående ved egen hjælp.

Tilmelding: Sundhedscenter Limfjorden, tlf. 99 70 69 00, hvor der også kan fås yderligere information

Nykøbing M

Torsdag den 26. marts

Kl. 19.00 til kl. 21.00

Sted: Skovparken, Østergade 37, 7900 Nykøbing M.

Emne: Lokalafd. Thy/Mors afholder erfaringsudvekslingsmøde. Har du erfaring fra din egen behandling som du vil bidrage med til glæde for andre eller vil du høre om andres erfaringer, så mød op denne aften.

Formanden for region Nordjyl-

land, Poul Erik Christensen, vil være til stede denne aften og hjælpe os i gang med snakken. PROPA er vært ved en let servering

Tilmelding: Senest tirsdag d. 24. marts til Sven Thor Larsen, tlf. 97 72 23 43, mail: sventhorlarsen@gmail.com eller til Ole Jensen, tlf. 29 80 06 38 mail: ojpropa@gmail.com

Region Midtjylland Aarhus

Den 1. tirsdag i hver måned

Kl. 19.30 til kl. 21.30

Sted: Hejmdal, Kræftpatienternes Hus, Peter Sabros Gade 1, 8000 Aarhus C

Emne: Samtalegrupper for prostatakræftpatienter og deres pårørende (erfaringsudveksling) - tag gerne din ægtefælle/familie med. Der serveres kaffe/te og frugt for kr. 10,-

Tilmelding: Gerne ugen før til e-mail: aarhus@propa.dk eller telefonsvarer 22 38 26 24

Åbyhøj

Motion og Prostatakræft. Målgruppe: Personer, der har eller har haft prostatakræft.

Tirsdage kl. 16-17.

Sted: Tomsagervej 25, 8230 Åbyhøj. Der er gode parkeringsforhold.

Gymnastik: Vi arbejder med bevægelighed, styrke, balance, kondition og koordination samt bækkenbundstræning. Ved hjælp af disse fokusområder arbejdes hele kroppen igennem. Der trænes intensivt med varierende øvelser. Der tages individuelt hensyn, så alle kan få optimalt udbytte af træningen. Der er 7-8 deltagere på hvert hold. Der kan oprettes flere hold efter behov. Pris: 300 kr. for et halvt år.

Fysioterapeut Isaac R. Ervandian (tel. 40 79 12 28) eller info@physcultura.dk. Tel. 23 39 23 09. Er man i øvrigt interesseret i motion, f.eks. cykling, så forhør nærmere.

Ole Brunsbjerg, tel. 21 24 01 99

Ikast

Tirsdag den 17. marts

Kl. 19.00

Sted: Bibliotekssalen, Grønne-gade 25, 7430 Ikast

Emne: Prostatakræft og parforhold – en personlig beretning. Behandlingen af prostatakræft kan have alvorlige konsekvenser for sexualiteten.

- Hvordan opleves det som mand, at blive ramt på poten-sen?
- Hvordan er det at være kone/samlever/kæreste, når manden får prostatakræft?
- Er det muligt at bevare sit sexliv, og hvor kan man hente hjælp?

Parret **Jens og Marianne** fortæller om deres liv med prostatakræft. Om at gennemleve kriser, om behandlingen og dens bivirkninger, og om den udfordring det er for begge, når behandlingen får konsekvenser for sexualite-ten. **Jens og Marianne** er musi-kere, og giver deres beretning en ekstra dimension med små musi-kalske indslag.

Der er fri entre; der serveres kaffe/the i pausen for kr. 20,-

Tilmelding: Senest 10. marts til e-mail: aarhus@propa.dk eller te-lefonsvarer 22 38 26 24

Aarhus

Onsdag den 18. marts

Kl. 19.00

Sted: Marselisborg-Centret i Aarhus, P.P. Ørumsgade 11, 8000 Aarhus C.

Emne: Prostatakræft og parforhold – en personlig beretning. Behandlingen af prostatakræft kan have alvorlige konsekvenser for sexualiteten.

- Hvordan opleves det som mand, at blive ramt på potensen?
- Hvordan er det at være kone/samlever/kæreste, når manden får prostatakræft?
- Er det muligt at bevare sit sexliv, og hvor kan man hente hjælp?

Parret **Jens og Marianne** fortæller om deres liv med prostatakræft. Om at gennemleve kriser, om behandlingen og dens bivirk-

ninger, og om den udfordring det er for begge, når behandlingen får konsekvenser for sexualite-ten. **Jens og Marianne** er musi-kere, og giver deres beretning en ekstra dimension med små musi-kalske indslag.

Der er fri entre; der serveres kaffe/the i pausen for kr. 20,-

Tilmelding: Senest 11. marts til e-mail: aarhus@propa.dk eller te-lefonsvarer 22 38 26 24

Region Syddjylland Aabenraa

Den anden tirsdag i hver måned, men ikke i juli og december

Kl. 13.00 til kl. 15.00

Sted: Kræftrådgivningen, Nørre-port 4,1., 6200 Aabenraa

Emne: Træffetid for mænd med prostatakræft. Mød tidligere eller nuværende patienter fra PROPA. Påførende er også meget velkomne.

Tilmelding: på telefon 70 20 26 72

Esbjerg

Sidste mandag i måneden, men ikke i juli og december

Kl. 14.00 til kl. 15.00

Sted: Kræftrådgivningen, Jyl-landsgade 30, 6700 Esbjerg.

Emne: PROPA-CAFÉ.

Er du ramt af prostatacancer – enten som patient eller påførende – har du sikkert behov for at møde én ligestillet fra Prosta-takræftforeningen, PROPA.

Så kig indenfor i **PROPA-caféen**.
Tilmelding: er ikke nødvendig.

Vejle

Den anden onsdag i hver måned
Kl. 15.00 til kl. 17.00

Sted: Kræftens Bekæmpelses "Livsrum" på, Beriderbakken 9, 7100 Vejle, men ikke i juli.

Emne: Er du ramt af prostatakræft, har du sikkert behov for at møde ligestillede og vi er en gruppe mænd, der er parat til at støtte og hjælpe dig. Så mød op og få en snak med os. Det bliver i gruppen. Du må meget gerne tage påførende med.

Tilmelding til: Jens Kristian Sø-rensen på e-mail propagruppe@gmail.com eller mobil 28 28 42 14

Vejle

Torsdag den 26. februar 2015

Kl. 13.00 til kl. 15.00

Sted: DGI-huset, Villy Sørensens Plads, 7100 Vejle

Emne: Bækkenbundstræning: "Træt af nat- og sjat-tisseri" mand. Med udgangspunkt i Gotvedskolens video: "Fra regnorm til anakonda" af Søren Ekman, gennemgås bækkenbundens ana-tomi ligesom bækkenbundens funktion beskrives.

Programmet slutter med en grun-dig instruktion i enkle øvelser for træning bækkenbunden.

Formålet er at erfare, hvordan du vedligeholder – forbedrer – gen-vinder bækkenbundens funktio-ner.

Pris: 30 kr. som betales ved an-komst.

Tilmelding: Senest 24/2 på mail: mie@iidvejle.dk eller på telefon **75 72 05 11**. Kontortid: 10-12 (Torsdag 9-13).

Vejle

Torsdag den 26. marts 2015

Kl. 13.00 til kl. 15.00

Sted: DGI-huset, Villy Sørensens Plads, 7100 Vejle

Emne: Bækkenbundstræning: "Træt af nat- og sjat-tisseri" mand. Med udgangspunkt i Gotvedskolens video: "Fra regnorm til anakonda" af Søren Ekman, gennemgås bækkenbundens ana-tomi ligesom bækkenbundens funktion beskrives.

Programmet slutter med en grun-dig instruktion i enkle øvelser for træning bækkenbunden.

Formålet er at erfare, hvordan du vedligeholder – forbedrer – gen-vinder bækkenbundens funktio-ner.

Pris: 30 kr som betales ved an-komst.

Tilmelding: Senest 24/3 på mail: mie@iidvejle.dk eller på telefon **75 72 05 11**. Kontortid: 10-12 (Torsdag 9-13).

Prostatakræftforeningen PROPA

Landsbestyrelsen i PROPA

Landsform.	K.B.Madsen	Roskilde	40131547	madsenkb@mail.dk	
Næstform.	Gert L. Christensen	Roskilde	46360920	glc@propa.dk	Reg.form. Sjælland
Kasserer	Kaj Rotbøl	Vejle Ø	97702090/24956704	kr@propa.dk	
Best.medl.	Paul Samsøe	Hellerup	39612914/40353516	paul@paulsamsøe.dk	Reg.form. Hovedst.
Best.medl.	Niels Einer-Jensen	Odense	66191949	nej@propa.dk	Reg.form. Fyn
Best.medl.	P.E. Christensen	Brovst	98236129/20150441	pec@nordfiber.dk	Reg.form. Nordjyll.
Best.medl.	Thorkild Rydahl	Højbjerg	86279888/40451835	tr@trlaw.dk	Reg.form. Midtjyll.
Best.medl.	Jens K. Sørensen	Vejle	28284214	jks@propa.dk	Reg.form. Sydjyll.
Best.medl.	Jacob Løve	Kastrup	32510390	jacobottoloeve@gmail.com	
Pårør. repr.	Birthe Olsen	Solrød S.	56870834/60717426	bo@propa.dk	

Suppleanter til Landsbestyrelsen

Poul E. Andersen	Tappernøje	20874391	pea.propa@gmail.com	N.form. Sjæll.
Sven Thor Larsen	Nyk. M	97722343	sventhorlarsen@gmail.com	N.form. N.jyll.
Asger E. Knudsen	Ikast	97125295	aek@pc-privat.dk	N.form. Midtjyll.
Mogens Kilsgaard	Esbjerg	41605555	kilsgaard@webspeed.dk	
Inga E. Jensen	Frederiksh.	26292747	ingaelisabeth@youseeme.dk	
Erik Østergaard	Odense C	66137273	tryk-analyse@galnet.dk	
Lars O. Hansen	Hedehusene	40172192	loh.hansen@gmail.com	
Axel Petersen	Bagsværd	21283197	axel@petersen.mail.dk	

Tilknyttet med særlige opgaver

Direktør	Jens Ingwersen	Roskilde	33127828/29939366	jin@propa.dk
Redaktør	W. Klinth Jensen	Roskilde	46371256	wkj@adslhome.dk
Webmaster	Johnny Ejs	Hvalsø	28102479	joe@propa.dk

Regionsbestyrelse i region Hovedstaden

Formand	Paul Samsøe	Hellerup	39612914/40353516	paul@paulsamsøe.dk
Næstform.	Jacob Løve	Kastrup	32510390	jacobottoloeve@gmail.com
Kasserer	Jan Trampedach	Dragør	29718500	jan.trampedach@gmail.com
Konsulent	Jørgen Petersen	Espergærde	49135707	jb@jobe34.dk
Pårør. repr.	Maybrith Bonde	København N	26743654	maybrithb@yahoo.com

Lokalgrupper i region Hovedstaden

Lokalgruppe Storkøbenhavn

Formand	Jens Nielsen	Kbh. Ø	35430084	sortedam@post9.tele.dk
Næstform.	Jan Olesen	Frederiksberg	30548064	janolesen@kabelmail.dk

Lokalgruppe Nordsjælland

Formand	Roman Sumczynski	Nødebo	48483283/61503283	roman@lic.mail.dk
Næstform.	Preben Byskov	Helsingør	24257407	byskov@larsen-byskov.dk

Lokalgruppe Amager

Formand	Jacob Løve	Kastrup	32510390	jacobottoloeve@gmail.com
Næstform.	Jan Trampedach	Dragør	29718500	jan.trampedach@gmail.com

Lokalgruppe Vestegnen

Formand	John Sckaletz	Vallensb. Strand	72588700	john@sckaletz.dk
Næstform.	Vakant			

Regionsbestyrelse i region Sjælland

Formand	Gert L. Christensen	Roskilde	46360920	glc@propa.dk
Næstform.	Poul Erik Andersen	Tappernøje	20874391	peapropa@gmail.com
Kasserer og påør. repr.	Birthe Olsen	Solrød Strand	56870834/60717426	bo@propa.dk

Lokalgrupper i region Sjælland

Lokalgruppe Nordvestsjælland

Formand	Bendt Larsen	Vipperød	59182009	bendterik@nypost.dk
Næstform.	Svend E. Jensen	Roskilde	24274906	svendejvin@gmail.com

Lokalgruppe Guldborgsund-Lolland

Formand	Asbj. Rasmussen	Nyk. F	22874021	asseras@rasmussen.dk
Næstform.	Kjeld Larsen	Toreby L	51685830	jkl.lolla@post.tele.dk

Lokalgruppe Næstved

Formand	Hans-E. Pedersen	Tappernøje	44951303/40175303	hep@caxxer.dk
Kasserer	Poul E. Andersen	Tappernøje	20874391	peapropa@gmail.com
Best.medl.	Erik Mogensen	Mogenstrup	30334315	toftjensen2@gmail.com

Lokalgruppe Roskilde

Formand	Jørgen Hindhede	Roskilde	20111660	privat@advojh.dk
Næstform.	Gert L. Christensen	Roskilde	93950920/46360920	glc@propa.dk
Kasserer	Birthe Olsen	Solrød Strand	56870834/60717426	bo@propa.dk

Lokalgruppe Vestsjælland

Formand	Ruben H. Jensen	Sorø	31907242	ruben.hojmark@gmail.com
Best.medl.	Hans Gunnar Andersen	Slagelse	42775785	hansgunn@mail.dk
Best.medl.	Anders S. Andersen	Ringsted	21630494	anderssix@hotmail.com

Selvhjælpsgruppe Vordingborg

Formand	Erik Dalsby	Vordingborg	55373352	
---------	-------------	-------------	----------	--

Regionsbestyrelse i region Fyn

Formand	Niels Einer-Jensen	Odense M	66191949	nej@propa.dk
Næstform.	Jan Cort Hansen	Odense NV	28106100	jancort75@gmail.com
Kasserer	Dorthe Hartmann	Odense SV	65961662/61601662	dhartmann@ofir.dk

Lokalgrupper i region Fyn

Lokalgruppe Odense

Formand	Niels Einer-Jensen	Odense M	66191949	nej@propa.dk
Næstform.	Jan Cort Hansen	Odense NV	28106100	jancort75@gmail.com

Selvhjælpsgruppe Svendborg

Formand	Per Jensen	Svendborg	62220506	propafyn@gmail.com
Næstform.	Michael Korsgaard Sørensen	Svendborg	66111123	mks@propa.dk

Regionsbestyrelse i region Nordjylland

Formand	Poul Erik Christensen	Brovst	98236129/20150441	pec@nordfiber.dk
Næstform.	Sven Thor Larsen	Nyk. M	97722343	sventhorlarsen@gmail.com
Kasserer	Willy Larsen	Nørresundby	98170403/40402604	wlarsen@hotmail.com

Lokalgrupper i region Nordjylland

Lokalgruppe Thy/Mors

Formand	Sven Thor Larsen	Nyk. F	97722343	sventhorlarsen@gmail.com
Næstform.	Ole Jensen	Thisted	97925370/29800638	ojpropa@gmail.com

Lokalgruppe Vendsyssel

Formand	Poul Erik Christensen	Brovst	98236129/20150441	pec@nordfiber.dk
Best.medl.	Ole M. Jensen	Hjørring	98923683/20332484	omj@has.dk

Regionsbestyrelse i region Midtjylland

Formand	Thorkild Rydahl	Højbjerg	86279888/40451835	tr@trlaw.dk
Næstform.	Asger E. Knudsen	Ikast	97154545	aek@pc-privat.dk
Kasserer	Arne Ellerup	Åbyhøj	24465351	ellerup@stofanet.dk

Lokalgrupper i region Midtjylland

Lokalgruppe Østjylland

Formand	Ole Brunsbjerg	Hadsten	21240199	brunsbjerg@elromail.dk
Best.medl..	Thorkild Rydahl	Højbjerg	86279888/40451835	tr@trlaw.dk

Lokalgruppe Midtvest

Formand	Asger E. Knudsen	Ikast	97154545	aek@pc-privat.dk
Sekretær	Bent D. Kristensen	Herning	97123765	bdk@lc-dk.dk

Regionsbestyrelse i region Syddjylland

Formand	Jens Kristian Sørensen	Vejle	28284214	jks@propa.dk
Næstform.	Alex Friis	Esbjerg V	60650128	alexfriis@gmail.com
Kasserer	Kaj Rotbøl	Vejle Ø	97702090/24956704	kr@propa.dk
Sekretær	Betty Würtz	Esbjerg	75160506/51311305	bw-skads@live.dk

Lokalgrupper i region Syddjylland

Lokalgruppe Vest

Formand	Alex Friis	Esbjerg V	60650128	alexfriis@gmail.com
Næstform.	Knud Skov-Petersen	Ribe	75420067	elseknud@stofanet.dk
Best.medl.	Verner Bruun	Ribe	75431531	

Lokalgruppe Syd

Formand	Jens Kristian Sørensen	Vejle	28284214	jks@propa.dk
Best.medl.	Ejnar Jørgensen	Tinglev	74643462/22370109	ejnar@sjuat.dk

Lokalgruppe Øst

Formand	Jens Kristian Sørensen	Vejle	28284214	jks@propa.dk
Best.medl.	Henning Bang	Middelfart	26367952	Hevian2@gmail.com

Udvalg mm.

Medicinudvalg

Formand: Marianne Cleemann, tlf. 30 89 52 44, e-mail: marianne@cleemann.org
Ole Jensen, tlf. 29 80 06 38, e-mail: ojpropa@gmail.com
Niels Ejner-Jensen, tlf. 66 19 19 49, e-mail: nej@propa.dk
Birgit Lange (litteratursøgning), e-mail: birgit@paulsamsøe.dk
K.B. Madsen
Jens Ingwersen, udvalgssekretær

Kommunikationsudvalg

Formand: Jens Chemnitz Povelsen, tlf. 51 29 03 01, e-mail: mail@jenspovelsen.dk
Ole Brunsbjerg, tlf. 21 24 01 99, e-mail: brunsbjerg@elromail.dk
K.B. Madsen, tlf. 40 13 15 47, e-mail: madsenkb@mail.dk
Gert L. Christensen, tlf. 93 95 09 20, e-mail: glc@propa.dk
Paul Samsøe, tlf. 39 61 29 14/40 35 3516, e-mail: paul@paulsamsøe.dk
Marianne Cleemann, tlf. 30 89 52 44, e-mail: marianne@cleemann.org
Johnny Ejs, tlf. 28 10 24 79, e-mail: joe@propa.dk
Werner Klinth Jensen, tlf. 46 37 12 56, e-mail: wjkj@adslhome.dk
Jens Ingwersen, udvalgssekretær

Medlemskartotek og udsendelse af PROPA NYT

Alle henvendelser vedrørende medlemsregistrering og modtagelse af PROPA NYT til:
Sekretariatet, tlf. 33 12 78 28, e-mail: sekretariat@propa.dk

Sekretariat

Prostatakræftforeningen PROPA,
Jernbanegade 23 B,
4000 Roskilde
Tlf. 33 12 78 28 / 29 93 93 66
e-mail: sekretariat@propa.dk
Sekretariatet er åbent mandag til fredag mellem kl. 9.30 og 15.00

Landsmødet afholdes på Radisson Blu Scandinavia Hotel i Aarhus den 18. april 2015

PROPAs landsbestyrelse opfordrer til stort fremmøde ved Landsmødet, hvor du som medlem kan få lejlighed til at fremkomme med dine synspunkter og gøre din mening gældende!

Foreningen står over for mange spændende opgaver og har i den forbindelse stærkt brug for din hjælp. Har du lyst til at deltage i nogle af de mange opgaver, så henvend dig gerne til et af landsbestyrelsesmedlemmerne.